

ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ

ΣΧΟΛΗ ΑΓΡΟΝΟΜΩΝ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης.

Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

ΕΚΠΟΝΗΣΗ

ΜΑΝΑΣΣΑΚΗ ΑΘΗΝΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ

ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΗΣ ΕΥΘΥΜΙΟΣ

ΑΘΗΝΑ 2015

CRITICAL EVALUATION OF AN OPEN CITY.
THE CASE OF MUNICIPALITY OF FAISTOS

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μέσω της παρούσας διπλωματικής εργασίας με τίτλο “Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού” μου δίνεται η ευκαιρία να ευχαριστήσω θερμά όλους όσους συνέβαλαν στην ολοκλήρωση της.

Συγκεκριμένα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Μπακογιάννη Ευθύμιο για την ανάθεση του θέματος, ενός θέματος που με αφορά ευθέως λόγω του ότι η περιοχή μελέτης αποτελεί τον τόπο καταγωγής μου. Επίσης, θα ήθελα να τον ευχαριστήσω για τη βοήθεια και τις συμβουλές που μου έδωσε, καθώς και για τη συνεχή παρουσία του καθ’ όλη τη διάρκεια εκπόνησης της συγκεκριμένης διπλωματικής.

Τέλος, ιδιαίτερα ευχαριστώ την οικογένειά μου, τους γονείς μου Δευκαλίω και Αντιγόνη αλλά και την αδερφή μου Θεοδοσία καθώς και τους φίλους μου, που μέσα από πληροφορίες και ιδέες συνέβαλαν στη δημιουργία και την περάτωση της παρούσας εργασίας.

Αθήνα, Οκτώβριος 2015

Μανασσάκη Αθηνά

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	8
ABSTRACT	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ : ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	13
1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....	13
1.1 Οριοθέτηση Περιοχής	13
1.2. Ιστορικά Στοιχεία.....	17
2. ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	19
2.1. Δημογραφικά Στοιχεία – Διαχρονική Εξέλιξη Οικισμών	19
2.2. Οικονομικά Στοιχεία.....	27
2.3. Υποδομές.....	30
2.3.1. Οδικό Δίκτυο	30
2.3.2 Αεροδρόμιο	32
2.3.3. Λιμάνι	33
2.3.4. Άρδευση	34
2.3.5. Ύδρευση	35
2.3.7. Εκπαίδευση	37
2.3.8. Αθλητισμός.....	39
2.3.9. Υπηρεσίες	40
2.4. Πολιτισμός.....	41
2.4.1. Αρχαιολογικοί Χώροι.....	41
2.4.2. Πόλοι Έλξης	42
3. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	43
3.1. Γεωμορφολογία.....	43
3.2. Φυσικοί Πόροι.....	44
3.3. Χλωρίδα – Πανίδα	47
3.4. Χρήσεις Γης.....	47
3.5. Προστατευόμενες Περιοχές	48
3.6. Προβλήματα Ρύπανσης.....	49

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ : ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	52
4. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ.....	52
4.1. Σχέδιο Πόλης Μοιρών	52
4.2. Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Τυμπακίου.....	54
5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ.....	61
5.1. Συνοπτική Αξιολόγηση	61
5.2. Ανάλυση SWOT	63
ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	67
6. ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	67
6.1. Άξονες Ανάπτυξης – Προτεινόμενα Μέτρα.....	68
6.2. Τουρισμός.....	71
6.3. Χωροθέτηση κατασκήνωσης (Camping)	75
6.4. Δημιουργία χώρων στάθμευσης στους μεγάλους οικισμούς.....	77
6.5. Δημιουργία Μονοπατιών	78
6.5.1. Θαλάσσιο Μονοπάτι	78
6.5.2. Θρησκευτικό Μονοπάτι	79
6.5.3. Αρχαιολογική Διαδρομή.....	80
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	81
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	83

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο Δήμος Φαιστού προήλθε έπειτα από εφαρμογή του προγράμματος Καλλικράτης, από τη συνένωση των τριών πρώην Καποδιστριακών Δήμων Μοιρών, Τυμπακίου και Ζαρού. Βρίσκεται στη νοτιοανατολική πλευρά του νομού Ηρακλείου και βρέχεται από το Λιβυκό Πέλαγος. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, ο πληθυσμός του Δήμου Φαιστού ανέρχεται στους 24.466 κατοίκους, εκ των οποίων οι περισσότεροι ζουν στους τρεις μεγαλύτερους οικισμούς, οι οποίοι είναι οι Μοίρες, το Τυμπάκι και ο Ζαρός, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό ζει στους υπόλοιπους 51 μικρότερους οικισμούς.

Ο Δήμος Φαιστού αποτελεί ένα δήμο με σημαντική ιστορία καθώς σε αυτόν βρίσκεται ο γνωστός αρχαιολογικός χώρος της Φαιστού, ο οποίος προσελκύει κάθε χρόνο πλήθος τουριστών. Πηγή τουρισμού αποτελούν επίσης, οι παραθαλάσσιοι οικισμοί του δήμου. Γενικά, λόγω της θάλασσας και των πεδινών και ημιορεινών περιοχών που υπάρχουν, κύριες ασχολίες των κατοίκων είναι η γεωργία, η κτηνοτροφία και ο τουρισμός. Εξαιτίας αυτού του γεγονότος, ιδιαίτερα ανεπτυγμένοι είναι ο Πρωτογενής και ο Τριτογενής Τομέας Παραγωγής.

Αντίθετα, λιγότερο ανεπτυγμένος εμφανίζεται να είναι ο Δευτερογενής Τομέα Παραγωγής. Η μετακίνηση ορισμένων υπηρεσιών (Δ.Ο.Υ. , Ι.Κ.Α. κ.α.) από τον κεντρικό οικισμό του δήμου, τις Μοίρες, στο Ηράκλειο αποδυνάμωσε σε μεγαλύτερο βαθμό τον τομέα που αφορά τις υπηρεσίες. Επίσης, δυσλειτουργίες φαίνεται να αντιμετωπίζει και ο τομέας της υγείας καθώς το μοναδικό κέντρο υγείας που υπάρχει στις Μοίρες, σε πολλές περιπτώσεις αδυνατεί να καλύψει όλες τις ανάγκες των κατοίκων. Ο συνδυασμός όλων αυτών επιφέρει αρκετά προβλήματα στους κατοίκους, οι οποίοι αναγκάζονται να μετακινούνται μέχρι το Ηράκλειο για να καλύψουν ορισμένες ανάγκες τους.

Γενικότερα, η περιοχή μελέτης είναι μία περιοχή, η οποία διαθέτει πληθώρα πλεονεκτημάτων, τα οποία δεν έχουν αξιοποιηθεί προς το παρόν. Η τάση αστικοποίησης είναι εμφανής, καθώς υπάρχουν αρκετοί οικισμοί, που διαθέτουν μονοψήφιο αριθμό κατοίκων. Μάλιστα, η τελευταία απογραφή έδειξε ορισμένους οικισμούς να έχουν μηδενικό αριθμό κατοίκων. Η έντονη συγκέντρωση πληθυσμού στους μεγαλύτερους οικισμούς είχε ως συνέπεια

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

την αυθαίρετη δόμηση και ένα συγκεχυμένο ιδιοκτησιακό καθεστώς σε συνδυασμό με τα σχέδια ανάπτυξης που δεν έχουν εφαρμοστεί.

Κατά καιρούς έχουν εφαρμοστεί προγράμματα που στοχεύουν στην βελτίωση και την ανάδειξη της περιοχής. Στόχος είναι η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος καθώς και η αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων του δήμου. Παρ’ ότι πολλά από αυτά τα προγράμματα έφεραν αποτελέσματα, υπάρχει ακόμη περιθώριο εξέλιξης σε πολλούς τομείς.

ABSTRACT

The Municipality of Faistos came after the adjustment of Kallikratis Program and consists of the three former Kapodistrias Municipalities of Mires, Timpaki and Zaros. It is located in the southeast side of Heraklion. According to the population census for the year 2011 by the Hellenic Statistical Authority, the population is 24.466 residents, most of them live in the three largest towns, Mires, Timpaki and Zaros and the rest live in the other 51 villages.

The Municipality of Faistos has significant history because of the existence of the archaeological site of Faistos, which is a touristic attraction. Touristic attraction are also the seaside villages. The main occupations for the residents are agriculture, animal breeding and tourism.

The moving of some social services from Mires to Heraklion created an important problem. In addition, a problem exists in the sector of health, due to poor health service in the region. All these, have forced the people to go to Heraklion to cover their important needs.

Generally, Faistos is a region with many privileges, which have not been reclaimed. Through the years, many programs have been put through, which aimed to the improvement of Faistos. The goal is to protect the natural and cultural environment.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα διπλωματική έχει ως στόχο τη μελέτη του Δήμου Φαιστού ως ανοικτή πόλη. Σύμφωνα με το Άρθρο 5 του Νόμου 2508/97, «Ανοικτή Πόλη ορίζεται το σύνολο των γειτονικών οικισμών του μη αστικού χώρου, καθένας από τους οποίους έχει πληθυσμό κάτω των 2.000 κατοίκων σύμφωνα με την τελευταία απογραφή». Αντίστοιχα με τα Γενικά Πολεοδομικά Σχέδια, τα οποία αφορούν τον περιαστικό και αστικό χώρο, για τις ανοικτές πόλεις έχουν δημιουργηθεί τα Σχέδια Χωρικής και Οικιστικής Οργάνωσης Ανοικτής Πόλης (ΣΧΟΟΑΠ).

Με βάση τον ορισμό της ανοικτής πόλης ο Δήμος Φαιστού μπορεί να θεωρηθεί και να μελετηθεί ως ανοικτή πόλη. Παραδείγματα ανοικτών πόλεων υπάρχουν επίσης, σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες τα οποία οργανώνονται με σχέδια όπως τα ΣΧΟΟΑΠ. Κάποιες από αυτές είναι η Ελβετία, όπου υπάρχουν τα «Ομοσπονδιακά Χωροταξικά Προγράμματα Οικιστικών Κέντρων» και η Γερμανία όπου εφαρμόζεται ένα σύστημα ιεραρχημένων οικιστικών κέντρων.

Η εργασία διαρθρώνεται σε τρεις ενότητες. Η αρχική προσέγγιση έγινε στο πρώτο κεφάλαιο με την αναφορά ορισμένων γενικών στοιχείων που αφορούν το Δήμο Φαιστού. Τα στοιχεία αυτά αφορούν τη γεωγραφική θέση της περιοχής μελέτης και το ιστορικό της υπόβαθρο. Στη συνέχεια, στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται εκτενής αναφορά στα δεδομένα που απαρτίζουν το ανθρωπογενές περιβάλλον της περιοχής, όπως τα δημογραφικά στοιχεία, οι υποδομές και η οικονομία. Στο τρίτο κεφάλαιο αντίστοιχα παρουσιάζονται τα στοιχεία που αποτελούν το φυσικό περιβάλλον (χλωρίδα, πανίδα, μορφολογία, ρύπανση κ.α.). Τα τρία αυτά κεφάλαια ανήκουν στην πρώτη ενότητα και περιγράφουν την υφιστάμενη κατάσταση της περιοχής.

Η δεύτερη ενότητα αφορά την χωροταξική και πολεοδομική οργάνωση της περιοχής και αποτελείται από το τέταρτο και το πέμπτο κεφάλαιο, στα οποία αναλύεται η οργάνωση των οικισμών και η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης αντίστοιχα. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι η αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης πραγματοποιήθηκε με την ανάλυση S.W.O.T. .

Τέλος, η τρίτη ενότητα αναφέρεται στις παρεμβάσεις που προτείνεται να εφαρμοστούν και περιλαμβάνει τα δύο τελευταία κεφάλαια. Συνεπώς, στο πέμπτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στους προτεινόμενους άξονες ανάπτυξης

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

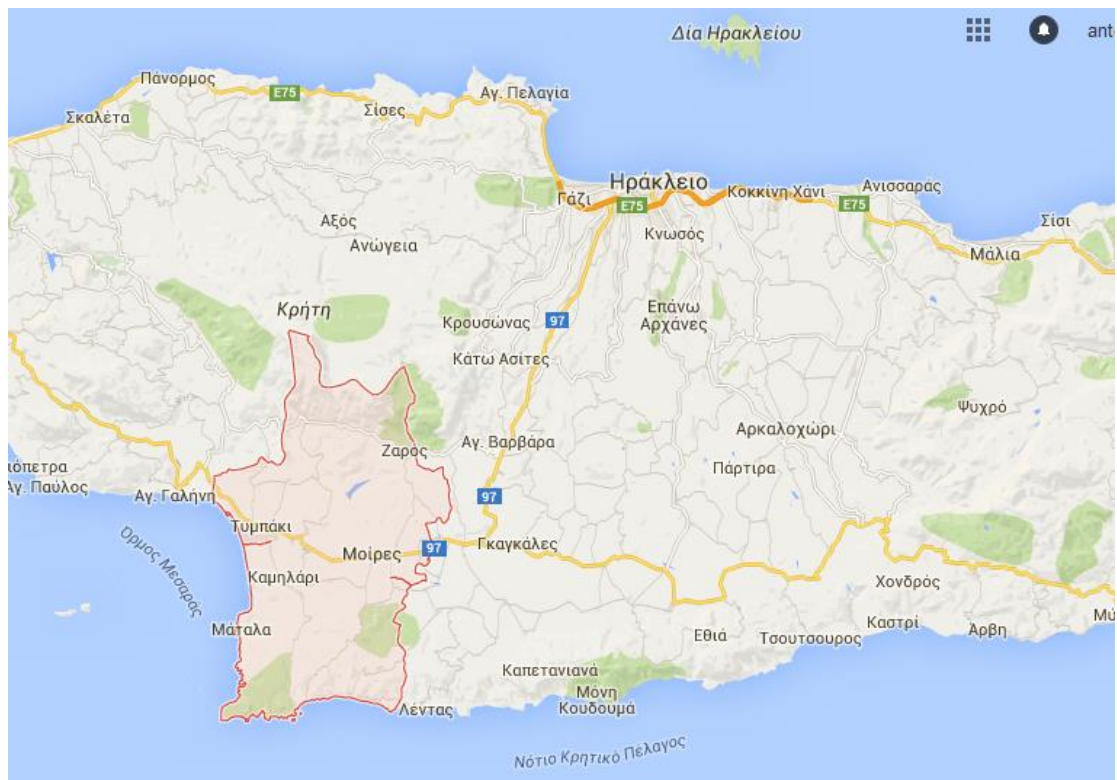
του Δήμου Φαιστού και στο έκτο κεφάλαιο γίνεται καταγραφή των συμπερασμάτων.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΩΤΗ : ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

1. ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

1.1 Οριοθέτηση Περιοχής

Ο Δήμος Φαιστού αποτελεί Καλλικρατικό Δήμο της Περιφέρειας Κρήτης και προήλθε έπειτα από συνένωση των τριών πρώην Καποδιστριακών Δήμων Μοιρών, Τυμπακίου και Ζαρού σύμφωνα με το Νόμο 3852/2010. Έδρα του Δήμου Φαιστού είναι οι Μοίρες, ενώ ως ιστορική έδρα έχει οριστεί το Τυμπάκι. Αποτελείται από 3 Δημοτικές Ενότητες, 26 Τοπικές Κοινότητες και 54 οικισμούς.

Εικόνα 1.1: Δήμος Φαιστού

Πηγή: www.google.gr, 09.06.2015

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ	ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ
Δημοτική Κοινότητα Μοιρών	Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	Δημοτική Κοινότητα Τυμπακίου
Άγιος Αντώνιος	Ζαρός	Αφραθιάς
Μοίρες	Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου	Κόκκινος Πύργος
Ξεροκάμπια	Κούρτες	Τυμπάκι
Σφαιριανά	Ιερά Μονή Αγίου Αντωνίου Βροντησίου	Τοπική Κοινότητα Βώρων
Τοπική Κοινότητα Αληθινής	Στέρνα	Βώροι
Αληθινή	Τοπική Κοινότητα Βοριζίων	Τοπική Κοινότητα Γρηγορίας
Τοπική Κοινότητα Αντισκαρίου	Βορίζια	Γρηγοριά
Αντισκάρι	Λαλουμάς	Τοπική Κοινότητα Καμαρών
Κριγοί	Μεσήσκλιο	Καμάρες
Ιερά Μονή Απεζανών	Τοπική Κοινότητα Μορονίου	Τοπική Κοινότητα Καμηλαρίου
Πλατιά Περάματα	Μάκρες	Άγιος Ιωάννης
Τζίγκουνας	Μορόνι	Καλαμάκι
Τοπική Κοινότητα Γαλιάς	Παναγία	Καμηλάρι
Απόλυχνος	Φαρί	Τοπική Κοινότητα Κλήματος
Γαλιά		Έλληνας
Μονοχώρι		Κλήμα
Τοπική Κοινότητα Καστελίου		Τοπική Κοινότητα Λαγολιού
Καστέλι		Λαγολιό
Τοπική Κοινότητα Κουσέ		Τοπική Κοινότητα Μαγαρικαρίου
Κουσές		Καλοχωραφίτης
Λίσταρος		Κισσοί
Τοπική Κοινότητα Περιού		Μαγαρικόρι

Πέρι		Τοπική Κοινότητα Πιτσιδίων
Τοπική Κοινότητα Πετροκεφαλίου		Μάταλα
Πετροκεφάλι		Νέο Καλαμάκι
Τοπική Κοινότητα Πηγαϊδακίων		Πιτσιδία
Άγιος Μάρκος		Τοπική Κοινότητα Σίβα
Καβούσα		Σίβας
Καλοί Λιμένες		Τοπική Κοινότητα Φανερωμένης
Μακρονήσι		Καλύβια
Μικρονήσι		Ιερά Μονή Καλυβιανής
Ιερά Μονή Οδηγητρίας		Φανερωμένη
Πηγαϊδάκια		
Τράφος		
Χρυσόστομος		
Τοπική Κοινότητα Πόμπιας		
Πόμπια		
Τοπική Κοινότητα Ρουφά		
Πλουτή		
Ρουφάς		
Τοπική Κοινότητα Σκουρβούλων		
Σκούρβουλα		

Πίνακας 1.1: Δημοτικές και Τοπικές Ενότητες Δήμου Φαιστού

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. Απογραφή 2011

Ο Δήμος Φαιστού ανήκει στην Περιφερειακή Ενότητα Ηρακλείου και γεωγραφικά τοποθετείται στο νοτιοδυτικό τμήμα αυτής. Ανατολικά συνορεύει με το Δήμο Γόρτυνας, βόρεια με το Δήμο Αμαρίου και βορειοδυτικά με το Δήμο Ανωγείων. Επίσης, μικρότερα τμήματα του Δήμου συνορεύουν με τους Δήμους Αγίου Βασιλείου και Μυλοποτάμου, δυτικά και βόρεια αντίστοιχα. Νότια και Νοτιοανατολικά ο Δήμος Φαιστού βρέχεται από το Λιβυκό Πέλαγος και είναι το νοτιότερο τμήμα του νησιού.

Εικόνα 1.2: Συνορεύοντες Δήμοι του Δήμου Φαιστού
Πηγή: www.candianews.gr, 09.06.2015

Σύμφωνα με την απογραφή της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας του 2011, η συνολική έκταση του Δήμου Φαιστού είναι 412,74 τ.χλμ. και ο μόνιμος πληθυσμός 24.466 κάτοικοι. Μεγαλύτερη έκταση έχει η Δημοτική Ενότητα Μοιρών και ακολουθεί με μικρή διαφορά η Δημοτική Ενότητα Τυμπακίου. Στον ακόλουθο πίνακα παρουσιάζονται αναλυτικά τα στοιχεία για κάθε δημοτική ενότητα.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΕΚΤΑΣΗ (ανά τ. χλμ.)
ΖΑΡΟΥ	72,70
ΜΟΙΡΩΝ	182,94
ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	157,10
ΣΥΝΟΛΟ	412,74

Πίνακας 1.2: Έκταση Δημοτικών Ενοτήτων
Πηγή : www.dimosfaistou.gr, Ιούνιος 2015

1.2. Ιστορικά Στοιχεία

Ο Δήμος Φαιστού εκτείνεται με κέντρο το μινωικό ανάκτορο της Φαιστού. Διαθέτει σημαντική ιστορία καθώς εκεί βρίσκονται σπουδαία αρχαιολογικά ευρήματα. Μερικά από αυτά είναι το ανάκτορο της Φαιστού, από το οποίο πήρε το όνομά του ο Δήμος, οι αρχαιολογικοί χώροι της Αγίας Τριάδας και του Κομμού καθώς και οι θολωτοί τάφοι της Μονής Οδηγητριάς. Η Φαιστός αποτελούσε μία πολύ σημαντική πόλη της Κρήτης και ήταν το δεύτερο σε μέγεθος ανάκτορο μετά από αυτό της Κνωσσού. Βρίσκεται στην ανατολική πλευρά του λόφου Καστρί στο τέλος της πεδιάδας της Μεσσαράς στη κεντρική και νότια Κρήτη. Το πρώτο ανάκτορο χτίστηκε περίπου το 2.000 π.Χ. και υπήρξε διοικητικό και οικονομικό κέντρο καθώς είχε θέα σε όλη την πεδιάδα της Μεσσαράς και έλεγχε τα αρχαία λιμάνια που βρίσκονταν στα Μάταλα και στον Κομμό. Μυθικός ιδρυτής παρουσιάζεται ο Μίνωας, ενώ ως πρώτος βασιλιάς ο Ραδάμανθυς, γιος του Δία και αδερφός του Μίνωα.

Ωστόσο, ένας σεισμός που σημειώθηκε περίπου το 1700 π.Χ. είχε ως αποτέλεσμα την ισοπέδωση του ανακτόρου και τη μεταφορά του διοικητικού κέντρου της περιοχής στην Αγία Τριάδα. Παρ’ όλα αυτά, το ανάκτορο χτίστηκε ξανά αμέσως και από τότε και έπειτα λειτουργούσε ως θρησκευτικό και λατρευτικό κέντρο της νότιας Κρήτης. Το 1450 π.Χ. άλλη μία καταστροφή έπληξε τη Φαιστό, όμως η ακμή συνεχίστηκε μέχρι τον 1^ο αιώνα π.Χ., όπου και καταστράφηκε τελειωτικά. Σπουδαίο και γνωστό εύρημα από τη Μινωική πόλη είναι ο δίσκος της Φαιστού, ο οποίος χρονολογείται τον 17^ο αιώνα π.Χ. και ο οποίος αποτελεί ένα από τα πιο γνωστά μυστήρια της αρχαιότητας καθώς κανείς μέχρι τώρα δεν έχει καταφέρει να αποκρυπτογραφήσει το μήνυμα που φέρει πάνω του.

Η πόλη του Κομμού ιδρύθηκε περίπου το 2000 π.Χ. Σε αυτή την περιοχή αναπτύχθηκε ιδιαίτερα ο μινωικός πολιτισμός καθώς εκεί όπως προαναφέρθηκε, λειτουργούσε ένα από τα πιο σημαντικά λιμάνια από το 1650 π.Χ. μέχρι το 1250 π.Χ.. Ακόμη έχει ανακαλυφθεί ένα μεγάλο ανάκτορο, όπου πάνω στα ερείπιά του χτίστηκε ένα εξίσου μεγάλο ανάκτορο το 14^ο αιώνα μ.Χ.. Από το ανάκτορο αυτό ξεκινούσε μία πλακόστρωτη λεωφόρος η οποία πιθανολογείται ότι οδηγούσε μέχρι το ανάκτορο της Φαιστού.

Στην Αρχαία Ελληνική και Ρωμαϊκή περίοδο ιδιαίτερη άνθηση παρουσιάζουν οι οικισμοί Βοίβη και Λασσαία, οι οποίοι σήμερα είναι γνωστοί ως Πόμπια και Χρυσόστομος αντίστοιχα. Την ίδια περίοδο άρχισε να λειτουργεί

Ασκληπιείο στην Αγία Κυριακή της Μονής Οδηγητριάς. Εκεί έχουν βρεθεί λαξευτοί θαλαμοειδείς τάφοι της Ελληνορωμαϊκής περιόδου και θολωτοί πρωτομινωικοί τάφοι.

Στην Μινωική περίοδο, άνθιση παρουσιάζουν οι οικισμοί Καλαθιανά και Κούρτες, όπου έχουν βρεθεί ίχνη θολωτών τάφων καθώς και τάφων υστερομινωικής, γεωμετρικής και πρωτογεωμετρικής εποχής. Αργότερα, κατά την κλασική και ελληνιστική περίοδο ακμάζει η αρχαία πόλη Βήνη, η οποία βρισκόταν στη σημερινή θέση του Ζαρού. Εν συνεχεία, η αρχαία Γόρτυνα υποτάσσει τη Βήνη. Πιθανότερη αιτία αυτού του γεγονότος είναι η ανάγκη της Γόρτυνας για νερό και η εκμετάλλευση των πηγών του Βοτόμου που βρίσκονταν σε εκείνη την περιοχή. Στη Ρωμαϊκή περίοδο δημιουργείται υδραγωγείο στη Στέρνα καθώς και υπόγειο δίκτυο μεταφοράς νερού από τη Βήνη στη Γόρτυνα, γεγονός που ενισχύει την αιτία υποταγής της Βήνη στη Γόρτυνα.

Τα μοναστήρια της Οδηγητριάς και των Απεζανών αποτελούν σημαντικά θρησκευτικά κέντρα και ακμάζουν κατά τη Βυζαντινή και Βενετική περίοδο. Εκείνα τα χρόνια ακμάζει και ο ασκητισμός στα ερημητήρια του Αγιοφάραγγου. Επίσης κατά τη Βενετσάνικη περίοδο ακμάζουν και τα μοναστήρια του Βροντησιού και του Βαρσαμόνερου μέχρι το 1669 μ.Χ. οπότε και κατακτήθηκε η Κρήτη από τους Τούρκους. Οι διωγμοί που αντιμετώπισαν οι κάτοικοι του Δήμου έγιναν αφορμή για να δημιουργηθούν επαναστατικά κινήματα και να αναδειχθούν σπουδαίοι αγωνιστές της κρητικής επανάστασης. Διωγμοί σημειώθηκαν και κατά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, με χαρακτηριστικό το ολοκαύτωμα των Βοριζίων. Ο οικισμός καταστράφηκε ολοσχερώς λόγω της έντονης αντιστασιακής δράσης των κατοίκων του. Στην Μονή Οδηγητριάς κατασκευάστηκαν οχυρώματα από τους Γερμανούς με σκοπό τον έλεγχο του Λιβυκού Πελάγους. Τον Ιούνιο του 1942 εκτελέστηκαν 9 κάτοικοι των Μοιρών, μεταξύ των οποίων και ο πρόεδρος της κοινότητας ως εκδίκηση για τη δολοφονία του προδότη Δαμασκού από την ομάδα του Πετρακογιώργη.

Ο οικισμός του Τυμπακίου καταστρέφεται κατ' επανάληψη την περίοδο της κατοχής. Το Τυμπάκι, το Μαγαρικάρι και οι Καμάρες ανήκουν στο Δίκτυο Μαρτυρικών Πόλεων και Χωριών 1940 – 1945 <<Ελληνικά Ολοκαυτώματα>>, η οποία είναι μια αστική μη κερδοσκοπική εταιρία που έχει ως σκοπό τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης των θυμάτων του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και της συνεισφοράς του ελληνικού λαού στον αγώνα κατά του ναζισμού και του φασισμού.

2. ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΝΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Στο κεφάλαιο αυτό παρατίθενται στοιχεία σχετικά με το ανθρωπογενές περιβάλλον. Πιο συγκριμένα, γίνεται αναφορά στα δημογραφικά στοιχεία και στην εξέλιξη του πληθυσμού μεταξύ των δύο απογραφών του 2001 και του 2011. Επίσης, αναλύονται οι υποδομές του Δήμου, τα οικονομικά του στοιχεία καθώς και το περιβάλλον.

2.1. Δημογραφικά Στοιχεία – Διαχρονική Εξέλιξη Οικισμών

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 ο πραγματικός πληθυσμός του Δήμου Φαιστού ήταν 24.228 κάτοικοι. Αντίστοιχα, στην απογραφή του 2011, ο μόνιμος πληθυσμός ήταν 24.466 κάτοικοι, ενώ ο πραγματικός πληθυσμός 24.572 κάτοικοι. Από τους καταγεγραμμένους μόνιμους κατοίκους του 2011, οι 12.192 είναι άντρες ενώ οι 12.274 γυναίκες.

Στις απογραφές και των δύο χρόνων, μεγαλύτερος αριθμός κατοίκων παρατηρείται στη Δημοτική Ενότητα Μοιρών, χωρίς ωστόσο να υπάρχει μεγάλη διαφορά μεταξύ αυτού του αριθμού με τον αντίστοιχο της Δημοτικής Ενότητας Τυμπακίου. Ο πραγματικός πληθυσμός του Δήμου Φαιστού παρουσιάζει μία μικρή αύξηση το διάστημα 2001 – 2011. Τη δεκαετία αυτή αύξηση παρουσιάζει ο πληθυσμός των δύο μεγαλύτερων Δημοτικών Ενοτήτων. Ωστόσο, συγκριτικά μεγάλη μείωση πληθυσμού παρατηρείται στη Δημοτική Ενότητα Ζαρού. Για την ίδια δεκαετία, ο πληθυσμός της Περιφερειακής Ενότητας Ηρακλείου παρουσιάζει αύξηση της τάξης του 15,58 %, ενώ ο συνολικός πληθυσμός της Κρήτης αυξάνεται κι αυτός κατά 13,61 %. Στον ακόλουθο πίνακα παραθέτονται οι αντίστοιχες μεταβολές για κάθε περιοχή.

ΠΕΡΙΟΧΗ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (2001)	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (2011)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
Δ.Ε. ΖΑΡΟΥ	3.370	2.992	-11,22%
Δ.Ε. ΜΟΙΡΩΝ	10.857	11.330	4,36%
Δ.Ε. ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	10.001	10.250	2,49%
ΔΗΜΟΣ ΦΑΙΣΤΟΥ	24.228	24.572	1,42%
Π.Ε. ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	292.489	338.052	15,58%
ΚΡΗΤΗ	601.131	682.928	13,61%

Πίνακας 2.1: Μεταβολή Πληθυσμού

Πηγή: Ε.Ε.Τ.Α.Α, Ιούνιος 2011

Σε επίπεδο Δημοτικών και Τοπικών Ενοτήτων, η κατανομή του πραγματικού πληθυσμού και το ποσοστό μεταβολής του για κάθε ενότητα και οικισμό παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

ΟΙΚΙΣΜΟΙ	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (2001)	ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (2011)	ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ	3.370	2.992	-11,22%
Δημοτική Κοινότητα Ζαρού	2.219	2.155	-2,88%
Ζαρός	2.215	2.139	-3,43%
Ιερά Μονή Αγίου Νικολάου	-	9	-
Κούρτες	1	4	400%
Ιερά Μονή Αγίου Αντωνίου Βροντησίου	3	0	-100%
Στέρνα	-	3	-

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

Τοπική Κοινότητα Βοριζίων	623	500	-19,74%
Βορίζια	610	493	-18,78%
Λαλουμάς	13	7	-46,15%
Μεσήσκλιο	0	0	0%
Τοπική Κοινότητα Μορονίου	528	337	-36,17%
Μάκρες	217	126	-41,94%
Μορόνι	293	196	-33,11%
Παναγία	16	15	6,25%
Φαρί	2	0	-100%

Πίνακας 2.2: Μεταβολή Πληθυσμού Τοπικών Κοινοτήτων Ζαρού

Πηγή: Ε.Ε.Τ.Α.Α , Ιούνιος 2011

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ	10.857	11.330	4,36%
Δημοτική Κοινότητα Μοιρών	5.883	6.422	9,16%
Άγιος Αντώνιος	11	17	54,55%
Μοίρες	5.872	6.305	7,37%
Ξεροκάμπια	-	85	-
Σφαιριανά	-	15	-
Τοπική Κοινότητα Αληθινής	148	145	-2,03%
Αληθινή	148	145	-2,03%
Τοπική Κοινότητα	599	577	-3,67%

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

Αντισκαρίου			
Αντισκάρι	452	431	-4,65%
Κριγοί	-	3	-
Ιερά Μονή Απεζανών	7	6	-14,29%
Πλατιά Περάματα	90	84	-6,67%
Τζίγκουνας	50	53	6,00%
Τοπική Κοινότητα Γαλιάς	909	806	-11,33%
Απόλυχνος	0	4	-
Γαλιά	899	790	-12,12%
Μονοχωρίου	10	12	2,00%
Τοπική Κοινότητα Καστελίου	299	325	8,70%
Καστέλι	299	325	8,70%
Τοπική Κοινότητα Κουσέ	158	152	-3,80%
Κουσές	130	120	-7,69%
Λίσταρος	28	32	14,29%
Τοπική Κοινότητα Περίου	81	70	13,58%
Πέρι	81	70	13,58%
Τοπική Κοινότητα Πετροκεφαλίου	733	787	7,37%
Πετροκεφάλι	733	787	7,37%
Τοπική Κοινότητα Πηγαϊδακίων	497	461	-7,24%
Άγιος Μάρκος	22	28	27,27%

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

Καβούσα	-	73	-
Καλοί Λιμένες	47	25	-46,81%
Μακρονήσι	0	0	-
Μίκρονήσι	0	0	-
Ιερά Μονή Οδηγητρίας	90	11	-87,78%
Πηγαϊδάκια	334	272	-18,56%
Τράφος	0	0	-
Χρυσόστομος	4	52	1200%
Τοπική Κοινότητα Πόμπιας	955	1.038	8,69%
Πόμπια	955	1.038	8,69%
Τοπική Κοινότητα Ρουφά	167	130	-22,16%
Πλουτή	72	48	-33,33%
Ρουφάς	95	82	-13,68%
Τοπική Κοινότητα Σκουρβούλων	428	417	-2,57%
Σκούρβουλα	428	417	-2,57%

Πίνακας 2.3: Μεταβολή Πληθυσμού Τοπικών Κοινοτήτων Μοιρών

Πηγή: Ε.Ε.Τ.Α.Α, Ιούνιος 2011

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ	10.001	10.250	2,49%
Δημοτική Κοινότητα Τυμπακίου	5.312	5.735	7,96%
Αφραθιάς	-	35	-
Κόκκινος Πύργος	305	424	39,02%
Τυμπάκι	5.007	5.276	5,37%
Τοπική Κοινότητα Βώρων	755	738	-2,25%
Βώροι	755	738	-2,25%
Τοπική Κοινότητα Γρηγορίας	214	172	-19,62%
Γρηγοριά	214	172	-19,62%
Τοπική Κοινότητα Καμαρών	437	330	-24,49%
Καμάρες	437	330	-24,49%
Τοπική Κοινότητα Καμηλαρίου	452	647	43,14%
Άγιος Ιωάννης	88	60	-31,82%
Καλαμάκι	75	106	41,33%
Καμηλάρι	289	481	66,44%
Τοπική Κοινότητα Κλήματος	307	249	-18,89%
Έλληνας	307	15	-95,74%
Κλήμα	-	234	-
Τοπική	102	54	-47,06%

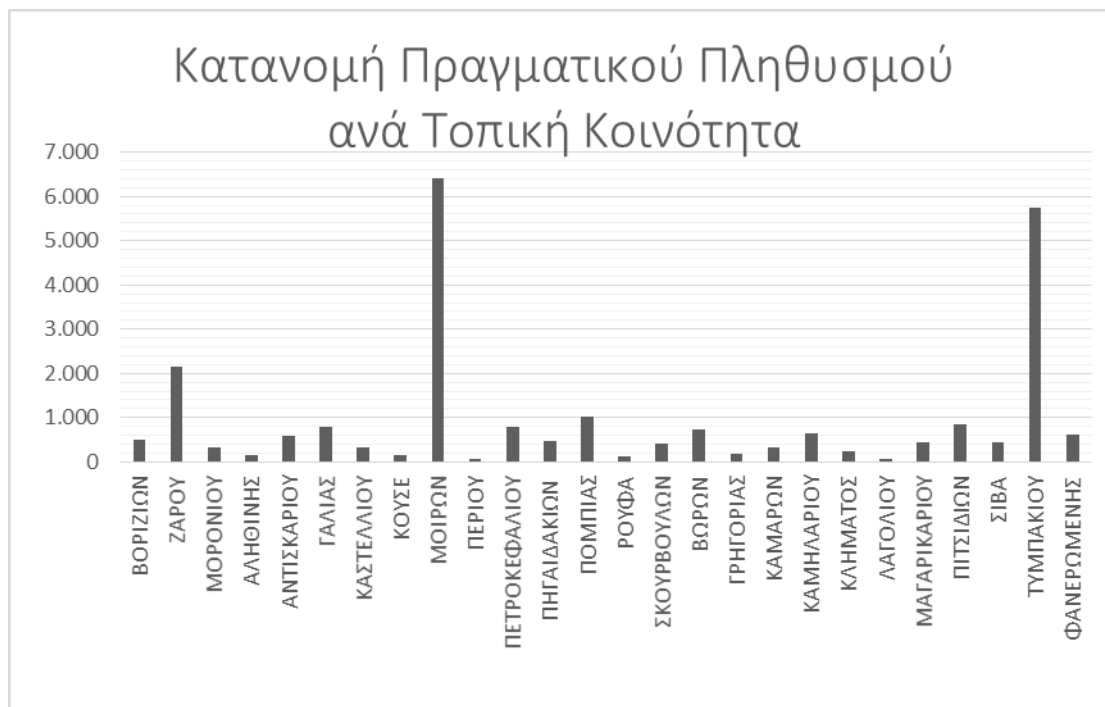
“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

Κοινότητα Λαγολιού			
Λαγολιό	102	54	-47,06%
Τοπική Κοινότητα Μαγαρικαρίου	511	431	-15,66%
Καλοχωραφίτης	115	93	-19,13%
Κισσοί	63	47	-25,40%
Μαγαρικάρι	333	291	-12,61%
Τοπική Κοινότητα Πιτσιδίων	781	841	7,68%
Μάταλα	100	122	22,00%
Νέο Καλαμάκι	24	33	37,50%
Πιτσίδα	657	686	4,41%
Τοπική Κοινότητα Σίβα	401	432	7,73%
Σίβας	401	432	7,73%
Τοπική Κοινότητα Φανερωμένης	729	621	-14,81%
Καλύβια	20	21	5,00%
Ιερά Μονή Καλυβιανής	214	143	-33,18%
Φανερωμένη	495	457	-7,68%

Πίνακας 2.4: Μεταβολή Πληθυσμού Τοπικών Κοινοτήτων Τυμπακίου

Πηγή: Ε.Ε.Τ.Α.Α, Ιούνιος 2011

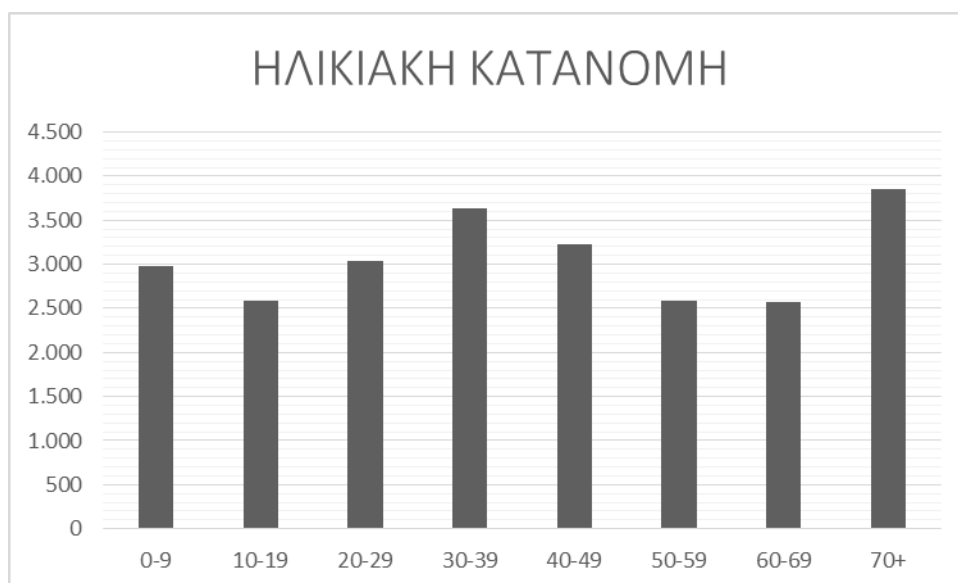
Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται η πληθυσμιακή κατανομή ανά τοπική ενότητα. Όπως είναι αναμενόμενο ο πληθυσμός του Δήμου είναι συγκεντρωμένος στους τρεις κύριους οικισμούς των τριών Δημοτικών Ενοτήτων. Το ποσοστό των κατοίκων των μικρότερων οικισμών δεν είναι σταθερό και παρουσιάζει αυξομειώσεις από οικισμό σε οικισμό.

Διάγραμμα 2.1: Κατανομή Πραγματικού Πληθυσμού ανά Τοπική Κοινότητα

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. Ιούνιος 2015

Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, η μέση ηλικία των κατοίκων του Δήμου Φαιστού είναι 40,9 έτη. Στο επόμενο διάγραμμα παρουσιάζεται η ηλικιακή κατανομή του μόνιμου πληθυσμού του Δήμου, σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής.

Διάγραμμα 2.2: Ηλικιακή Κατανομή

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. , Ιούνιος 2011

Από το παραπάνω διάγραμμα προκύπτει ότι δεν υπάρχουν πολύ μεγάλες αποκλίσεις μεταξύ των ηλικιακών ομάδων. Μικρότερο αριθμό κατοίκων έχουν οι ηλικιακές κατηγορίες 10 – 19, 50 -59 και 60 – 69 ενώ μεγαλύτερο έχουν οι κατηγορίες που αφορούν τις ηλικίες 30 – 39 και 70 + .

2.2. Οικονομικά Στοιχεία

Το μεγάλο ποσοστό πεδινών εκτάσεων του Δήμου Φαιστού καθώς και οι παραλίες και οι αρχαιολογικοί χώροι έχουν οδηγήσει στην ανάπτυξη της γεωργίας, της κτηνοτροφίας αλλά και του τουρισμού. Κατά συνέπεια, η οικονομία της περιοχής στηρίζεται κυρίως στον Πρωτογενή (Γεωργία, Κτηνοτροφία, Αλιεία κ.α.) και τον Τριτογενή Τομέα Παραγωγής (Τουρισμός, Υπηρεσίες κ.α.). Λιγότερο ανεπτυγμένος σε σύγκριση με τους δύο άλλους τομείς παραγωγής είναι ο Δευτερογενής Τομέας, ο οποίος περιλαμβάνει τις κατασκευές και τις μεταποιήσεις.

Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις βρίσκονται κυρίως στις πεδινές εκτάσεις. Ωστόσο, ανεπτυγμένη είναι η γεωργία και στις ορεινές περιοχές. Οι γεωργικές εκτάσεις περιλαμβάνουν δενδρώδεις καλλιέργειες, αμπέλια και θερμοκήπια. Οι δενδρώδεις εκτάσεις αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος των καλλιεργούμενων εκτάσεων καθώς πιο συνηθισμένη ενασχόληση των κατοίκων που ασχολούνται με τη γεωργία είναι η καλλιέργεια της ελιάς. Επιπρόσθετα, σημαντική είναι η παρουσία αγροτικών συνεταιρισμών που δραστηριοποιούνται στην συλλογή και τυποποίηση αγροτικών προϊόντων, όπως το ελαιόλαδο και τα σταφύλια.

Μεγάλο μέρος των απασχολούμενων του Δήμου Φαιστού ασχολείται με την κτηνοτροφία. Οι κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις εντοπίζονται κυρίως στις Δημοτικές Ενότητες Μοιρών και Τυμπακίου και σε μικρότερο ποσοστό στη Δημοτική Ενότητα Ζαρού και αφορούν κυρίως την κτηνοτροφία, την αιγοτροφία και την αιγοπροβατοτροφία. Τα προϊόντα παραγωγής είναι το γάλα, το τυρί και το κρέας τα οποία ωστόσο, χρησιμοποιούνται κυρίως για κατανάλωση από την οικογένεια και όχι για εξαγωγή.

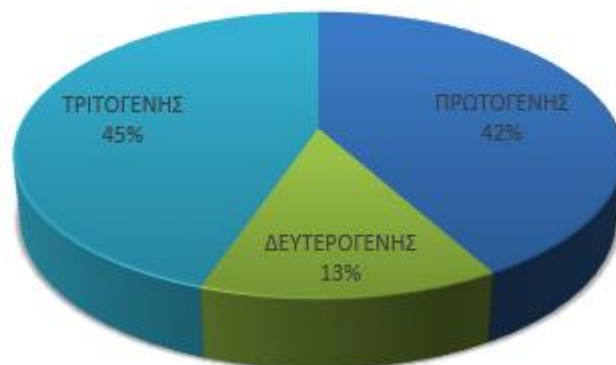
Από την άλλη πλευρά, ο Δευτερογενής Τομέας Παραγωγής δεν είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος στο Δήμο Φαιστού. Ο τομέας αυτός περιλαμβάνει τον κλάδο των κατασκευών, των βιομηχανιών και των βιοτεχνιών κάτι που δεν συναντάται συχνά στην περιοχή. Οι εργαζόμενοι που περιλαμβάνονται

στον Δευτερογενή Τομέα ασχολούνται με την επεξεργασία ξύλου και την κατασκευή επίπλων, με την επεξεργασία μεταλλικών προϊόντων και την κλωστοϋφαντουργία. Επίσης, σημαντικό ποσοστό των εργαζομένων απασχολείται στους συνεταιρισμούς και στις Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών, οι οποίες ωστόσο είναι μικρού μεγέθους και σε πολλές περιπτώσεις οικογενειακού χαρακτήρα.

Ένα, επίσης μεγάλο, ποσοστό του οικονομικά ενεργού πληθυσμού του Δήμου Φαιστού ανήκει στον Τριτογενή Τομέα Παραγωγής. Οι εργαζόμενοι αυτού του τομέα δραστηριοποιούνται κυρίως στον κλάδο του εμπορίου, των ξενοδοχείων και της εστίασης. Ειδικότερα, οι επιχειρήσεις που εδρεύουν στον Δήμο ασχολούνται κυρίως με το λιανικό εμπόριο ειδών ένδυσης και τροφίμων, ενώ λίγες εξ αυτών ασχολούνται με το χονδρικό εμπόριο. Στο νότιο τμήμα του δήμου εντοπίζεται αυξημένη τουριστική δραστηριότητα κυρίως λόγω των παραλιακών οικισμών. Το γεγονός αυτό έχει οδηγήσει στην ύπαρξη μεγάλου αριθμού ξενοδοχειακών καταλυμάτων για την εξυπηρέτηση των αναγκών των εγχώριων και ξένων τουριστών.

Πιο συγκεκριμένα, το 41,89% των απασχολούμενων του Δήμου Φαιστού ανήκει στον Πρωτογενή Τομέα, το 13,37% ανήκει στον Δευτερογενή Τομέα και τέλος 44,74% των απασχολούμενων δραστηριοποιείται στον Τριτογενή Τομέα. Τα ποσοστά αυτά παρουσιάζονται στο διάγραμμα που ακολουθεί.

ΤΟΜΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

*Διάγραμμα 2.3: Τομείς Οικονομικής Δραστηριότητας
Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. Απογραφή 2011, Ιούνιος 2015*

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 τα αντίστοιχα ποσοστά των οικονομικά ενεργών κατοίκων που ανήκουν σε κάθε παραγωγικό τομέα ήταν ως εξής: στον Πρωτογενή Τομέα απασχολείται το 47,18 % ,στον Δευτερογενή το 12,33% ενώ στον Τριτογενή το 36,39%. Η σύγκριση αυτών των ποσοστών με τα αντίστοιχα ποσοστά της απογραφής του 2011 παρουσιάζονται στο επόμενο διάγραμμα.

Διάγραμμα 2.4: Σύγκριση Τομέων Οικονομικής Δραστηριότητας 2001 και 2011

Πηγή: ΕΛ.ΣΤΑΤ. Ιούνιος 2015

Από το διάγραμμα 2.4 προκύπτει ότι τα ποσοστά των απογραφών των δύο ετών είναι παρόμοια. Όπως και στην απογραφή του 2011, έτσι και στην απογραφή του 2001 ιδιαίτερη ανάπτυξη παρουσιάζουν ο Πρωτογενής και ο Τριτογενής Τομέας Παραγωγής, ενώ τα ποσοστά του οικονομικά ενεργού πληθυσμού που απασχολούνται στον Δευτερογενή Τομέα είναι εμφανώς χαμηλά. Τη δεκαετία που μεσολάβησε ανάμεσα στις δύο απογραφές ο Τριτογενής Τομέας κατάφερε να παρουσιάσει άνοδο στον αριθμό κατοίκων που απασχολεί, γεγονός που φανερώνει την ανάπτυξη που υπήρξε. Αντίθετα μείωση στα αντίστοιχα ποσοστά παρουσιάζει ο Πρωτογενής Τομέας. Ωστόσο, η μείωση αυτή δεν είναι σημαντική καθώς είναι της τάξης του 5% περίπου. Τέλος, τα ποσοστά απασχολούμενων του Δευτερογενή Τομέα Παραγωγής κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα στις δύο απογραφές.

2.3. Υποδομές

2.3.1. Οδικό Δίκτυο

Το οδικό δίκτυο του Δήμου Φαιστού είναι αρκετά καλό και η πρόσβαση σε όλους τους οικισμούς γίνεται με ευκολία. Ο Δήμος ενώνεται με την πρωτεύουσα του Νομού, το Ηράκλειο, με τον βασικό οδικό άξονα Ηρακλείου – Μεσσαράς Ε.Ο. 97 ο οποίος περνάει από τις Μοίρες και το Τυμπάκι. Οι Μοίρες απέχουν από το Ηράκλειο περίπου 50 χιλιόμετρα και ο χρόνος για να διανύσει κανείς αυτή την απόσταση με μία μέση ταχύτητα είναι κάτι λιγότερο από μια ώρα. Ωστόσο, εδώ και αρκετά χρόνια κατασκευάζεται ο νέος οδικός άξονας, οποίος θα ξεκινάει από τον οικισμό Καστέλι, που βρίσκεται σε πολύ κοντινή απόσταση από τις Μοίρες και θα καταλήγει στο Ηράκλειο. Ο άξονας αυτός, ο οποίος περιλαμβάνει τη διάνοιξη σηράγγων καθώς και την κατασκευή γεφυρών αναμένεται να μειώσει κατά πολύ το χρόνο που χρειάζεται για να μεταβεί κανείς από τη Μεσσαρά στο Ηράκλειο. Η κατασκευή του δρόμου χωρίζεται σε 3 τμήματα. Το ένα από αυτά έχει ήδη παραδοθεί στην κυκλοφορία ενώ η κατασκευή ενός ακόμη βρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο. Αυτό όμως δεν αναιρεί το γεγονός ότι η κατασκευή του άξονα και η παράδοση του στους κατοίκους έχει αργήσει κατά πολλά χρόνια.

Με το Β.Δ. 6/8-1-2-1956 (ΦΕΚ 47Α΄) έγινε καθορισμός των επαρχιακών οδών των Νομών και με την απόφαση ΔΜΕΟ/ε/Ο/266/95 (ΦΕΚ 293/Β/17 – 4 – 95) έγινε ανακατάταξη του Επαρχιακού Δικτύου των Νομών της Χώρας. Σύμφωνα με αυτές τις αποφάσεις, οι επαρχιακές οδοί που διέρχονται από τις τρεις Δημοτικές Ενότητες του Δήμου Φαιστού κατατάσσονται ως εξής :

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΜΟΙΡΩΝ

Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο

- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.12: <<Καστέλι – Ρουφάς>>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.13: << Γαλιά – Μοίρες – Ρουφάς>>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.14: << Σκούρβουλα>>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.18: << Κουσές – Μοίρες – Πετροκεφάλι – Πόμπια>>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.19: << Πηγαϊδάκια>>.

- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.20: <<Μοίρες – Πηγαϊδάκια – Πόμπια>>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.22: << Αντισκάρι – Πηγαϊδάκια>>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.67: << Αληθινή – Αντισκάρι – Κουσέ – Πέρι - Πόμπια>>.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΖΑΡΟΥ

Πρωτεύον Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο

- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.11: <<Αγία Βαρβάρα – Πανασός – Γέργερη – Άνω Ζαρός
– Βορίζια – Καμάρες – Λοχριά >>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.12: <<Γόρτυς – Πλουτή – Μορόνι – Παναγιά – Κάτω Ζαρός >>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.13: <<Μοίρες (από Εθνική Οδό Ηρακλείου – Φαιστού) – Ρουφάς – Γαλιά – Μορόνι – Γέργερη (μέχρι συνάντηση με την Επαρχιακή Οδό 11) >> .
- Επαρχιακός υπό διάνοιξη Δρόμος Βορίζια – Νίδα – Ανώγεια.

Δευτερεύον Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο

- Αρ. 14 Β.Δ. 6/8 - 2 – 1956 (καθορισμού): << Βώροι (από Εθνική Οδό Ηρακλείου – Φαιστού – Αγία Γαλήνη) – Φανερωμένη – Σκούρβουλα – Άνω Ζαρός (μέχρι Επαρχιακή Οδό 11)>>.

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΥΜΠΑΚΙΟΥ

Πρωτεύον Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο

- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.11: <<Αγία Βαρβάρα – Πανασός – Γέργερη – Άνω Ζαρός
– Βορίζια – Καμάρες – Λοχριά >>.

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.14: << Βώροι (από Εθνική Οδό Ηρακλείου – Φαιστού – Αγία Γαλήνη) – Φανερωμένη – Σκούρβουλα – Άνω Ζαρός (μέχρι Επαρχιακή Οδό 11)>>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.16: <<Τυμπάκι (από Εθνική Οδό Ηρακλείου – Φαιστού – Αγία Γαλήνη) – Καλοχωραφίτης – Μαγαρικάρι – Γρηγοριά – Καμάρες (συνάντηση με Επαρχιακή Οδό 11) >>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.17: << Τυμπάκι – Κλήμα – Σάτα (όρια Νομού)>>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.18: <<Γόρτυς –Χουστουλιανά – Πλάτανος – Πέρι – Αληθινή – Πόμπια – Πετροκεφάλι – Σίβας – Πιτσιδία – Μάταλα>>.
- Επαρχιακός Δρόμος με αρ.19: <<Φαιστός – Σίβας – Λίσταρος – Μονή Οδηγήτριας – Καλοί Λιμένες>>.

Δευτερεύον Επαρχιακό Οδικό Δίκτυο (κατατάσσονται οι επαρχιακές οδοί του Β.Δ. 6/8-1-2-1956 (ΦΕΚ 47Α') που δεν περιλαμβάνονται στο πρωτεύον)

- Γαλιά – Σκούρβουλα, από Επαρχιακή Οδό 13 μέχρι Επαρχιακή Οδό 14
- Φαιστός – Σίβα – Καλοί Λιμένες δια Μονή Οδηγήτριας.
- Κλήμα – Λαγολιό – Σκούρβουλα από Εθνική Οδό Ηρακλείου – Αγίας Γαλήνης μέχρι Επαρχιακή Οδό 14.
- Τυμπάκι – Καμηλάρι μέχρι Επαρχιακή Οδό 19.
- Καμάρες προς Ιδαίον Άντρον και Ανώγεια.

2.3.2 Αεροδρόμιο

Στην περιοχή του Τυμπακίου λειτουργεί αεροδρόμιο, στο οποίο βρίσκεται το Κέντρο Ετοιμότητας Διασποράς Αεροπορίας Τυμπακίου. Αποστολή της μονάδας είναι η οργάνωση, η ετοιμότητα, η συντήρηση των μέσων, η ανάληψη και η επιτυχής διεξαγωγή αεροπορικών επιχειρήσεων οποτεδήποτε ζητηθεί. Η κατασκευή του αεροδρομίου άρχισε το 1941 από τους Γερμανούς

και χρησιμοποιήθηκε για τη μεταφορά υλικών και τροφίμων στις επιχειρήσεις της Βόρειας Αφρικής. Για το αεροδρόμιο δεν υπάρχει μελλοντική πρόβλεψη μετατροπής του σε πολιτικό, παρόλο που θα μπορούσε να ενταχθεί σε κάποιο στρατηγικό σχεδιασμό του Δήμου αφού υπάρχουν οι βασικές υποδομές. Μια τέτοια ενέργεια θα μπορούσε να αυξήσει τον αριθμό τουριστών που επισκέπτονται την περιοχή.

2.3.3. Λιμάνι

Στην Τοπική Κοινότητα Πηγαϊδακίων και πιο συγκεκριμένα στον οικισμό των Καλών Λιμένων λειτουργεί λιμάνι μεταφόρτωσης φορτηγών πλοίων. Υπάγεται στον έλεγχο του τελωνείου Ηρακλείου και βρίσκεται στο νοτιότερο άκρο του Νομού Ηρακλείου. Απέναντι από την παραλία σε μια νησίδα με το όνομα Μικρονήσι υπάρχουν εγκαταστάσεις τροφοδοσίας καυσίμων των πλοίων που διασχίζουν το Λιβυκό Πέλαγος. Ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του κάθε πλοίου, υπάρχουν δύο τρόποι εφοδιασμού των πλοίων:

1. Μέσω Αντλίας
2. Μέσω εφοδιαστικού της ράδας (μπαρίζας)

Πέρα από το λιμάνι υπάρχουν μαρίνες στον Κόκκινο Πύργο και στους Καλούς Λιμένες, οι οποίες χρησιμοποιούνται από τους κατοίκους για αλιεία.

Επιπρόσθετα, υπάρχει μελέτη για την κατασκευή ενός μεικτού λιμανιού το οποίο θα αποτελέσει είσοδο στην Κρήτη από το Νότο και το οποίο θα χρησιμεύει για τη μεταφορά προϊόντων αλλά και για μετακινήσεις πολιτών. Το <<Λιμάνι του Νότου>> όπως αποκαλείται έχει διχάσει τη κοινή γνώμη καθώς από τη μία πλευρά θα δημιουργήσει θέσεις εργασίας και θα προσελκύσει τουρισμό αλλά από την άλλη πλευρά η ρύπανση από το λιμάνι και τα φουγάρα των πλοίων θα οδηγήσει σε υποβάθμιση της περιοχής.

2.3.4. Άρδευση

Καθώς η γεωργία είναι μια από τις κύριες ασχολίες των κατοίκων του Δήμου Φαιστού, η άρδευση είναι πολύ σημαντικό ζήτημα. Η διαθεσιμότητα του αρδευσιμου νερού δεν είναι ιδιαίτερα μεγάλη, επειδή η εκμετάλλευση των επιφανειακών υδάτων είναι περιορισμένη. Συνεπώς, η άρδευση στηρίζεται στην εκμετάλλευση των υπόγειων υδάτων.

Σημαντικό μεγάλο έργο της περιοχής αποτελεί το Φράγμα της Φανερωμένης. Το έργο είναι ενταγμένο στο Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Κρήτης (Π.Ε.Π. Κρήτης) και ενισχύει τα αποθέματα νερού που προορίζονται για άρδευση σε εκτάσεις της Μεσσαράς περίπου 30.000 στρεμμάτων. Το φράγμα διαθέτει ταμιευτήρα χωρητικότητας 19.760.000 κυβικών μέτρων νερού και πλευρικό υπερχειλιστή.

*Εικόνα 2.1: Φράγμα Φανερωμένης
Πηγή: www.elter.gr, Ιούνιος 2015*

2.3.5. Ύδρευση

Η ύδρευση, όπως και η άρδευση, στηρίζεται στην εκμετάλλευση των υπόγειων υδάτων. Μερικοί οικισμοί, κυρίως ορεινοί έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν πηγές που μεταφέρουν νερό από τον Ψηλορείτη για την ύδρευσή τους. Για να εξασφαλιστεί η ύδρευση των υπόγειων νερών υπάρχουν αρκετές γεωτρήσεις στις Δημοτικές Ενότητες των Μοιρών και του Τυμπακίου, καθώς η ύδρευση στη Δημοτική Ενότητα του Ζαρού βασίζεται σε πηγές.

Η ύδρευση στη Δημοτική Ενότητα των Μοιρών κατανέμεται ως εξής :

- Γεώτρηση νότια του οικισμού Πόμπιας από την οποία εξυπηρετούνται οι οικισμοί Πόμπιας, Αληθινής και Περιού.
- Γεώτρηση βόρεια του οικισμού Αντισκαρίου από την οποία εξυπηρετείται όλη η Τοπική Κοινότητα Αντισκαρίου.
- Γεώτρηση νότια του οικισμού Γαλιάς.
- Γεώτρηση νότια του οικισμού Καστελίου.
- Γεώτρηση βορειοανατολικά του οικισμού Λησάρου, από την οποία εξυπηρετείται όλη η Τοπική Κοινότητα Κουσέ.
- Γεώτρηση νότια του οικισμού των Μοιρών για την υδροδότηση Μοιρών και Καπαριανών.
- Γεώτρηση νότια του οικισμού του Πετροκεφαλίου.
- Γεώτρηση βορειοανατολικά του οικισμού Πηγαΐδακίων από την οποία εξυπηρετείται όλη η Τοπική Κοινότητα Πηγαΐδακίων.
- Ιδιωτική γεώτρηση βόρεια του οικισμού της Πλουτής από την οποία υδροδοτείται όλος ο οικισμός.
- Ο οικισμός των Σκουρβούλων υδροδοτείται από τη γεώτρηση που βρίσκεται βορειοανατολικά του οικισμού.
- Ο οικισμός του Ρουφά υδροδοτείται από πηγή που βρίσκεται στην περιοχή Άγιος Αντώνιος νοτιοδυτικά του οικισμού.

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

Η ύδρευση στη Δημοτική Ενότητα Τυμπακίου γίνεται με 15 γεωτρήσεις οι οποίες βρίσκονται σε ένα ενιαίο δίκτυο και οι οποίες κατανέμονται ως εξής :

- Πιτσίδα : 3
- Τυμπάκι : 4
- Κλήμα : 1
- Καμάρες : 1
- Γρηγοριά : 1
- Μαγαρικάρι : 3
- Φανερωμένη : 1
- Βώρους : 1
- Λαγολιό : 1

Η ύδρευση της Δημοτικής Ενότητας του Ζαρού γίνεται κυρίως μέσω των πηγών του Βοτόμου. Ωστόσο, ο οικισμός των Βοριζίων λόγω υψομέτρου υδροδοτείται από γεώτρηση. Μερικές γεωτρήσεις υπάρχουν, επίσης και στο νότιο τμήμα της Δημοτικής Ενότητας.

2.3.7. Εκπαίδευση

Όσον αφορά την εκπαίδευση, στο Δήμο Φαιστού λειτουργούν σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Πιο συγκεκριμένα, τα σχολεία Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης ανά Δημοτική Ενότητα είναι τα εξής :

Δημοτική Ενότητα Μοιρών

Νηπιαγωγείο	Δημοτικό Σχολείο	Γυμνάσιο	Γ. Λύκειο
1/θ Αντισκαρίου	3/θ Αντισκαρίου	Μοιρών	Μοιρών
1/θ Γαλιάς	6/θ ΟΛ Γαλιάς	Πόμπιας	Πόμπιας
2/θ Καπαριανών	1/θ Κωφών και Βαρηκόων Γαλιάς		
1 ^ο 2/θ ΟΛ Μοιρών	8/θ ΟΛ Καπαριανών		
2 ^ο 3/θ ΟΛ Μοιρών	1 ^ο 12/θ ΟΛ Μοιρών		
3 ^ο 2/θ ΟΛ Μοιρών	2 ^ο 12/θ Ε.Α.Ε.Π. Μοιρών		
1/θ Ειδικό Πόμπιας	4/θ Ειδικό Πόμπιας		
1/θ Πόμπιας	6/θ ΟΛ Πόμπιας		
2/θ ΟΛ Πετροκεφαλίου	6/θ ΟΛ Πετροκεφαλίου		
1/θ Σκουρβούλων	1/θ Σκουρβούλων		

Πίνακας 2.5: Σχολεία Δημοτικής Ενότητας Μοιρών

Πηγή: Δήμος Φαιστού, Ιούνιος 2015

Δημοτική Ενότητα Τυμπακίου

Νηπιαγωγείο	Δημοτικό Σχολείο	Γυμνάσιο	Γ. Λύκειο
2/θ ΟΛ Βώρων	4/θ ΟΛ Βώρων		
1/θ Καλυβίων	2/θ ΟΛ Καλυβίων		
1/θ Καμαρών	2/θ Καμαρών		
1/θ Πιτσιδίων	4/θ ΟΛ Πιτσιδίων		
1/θ Σίβα	2/θ Σίβα		
1 ^ο 2/θ ΟΛ Τυμπακίου	1 ^ο 7/θ ΟΛ Τυμπακίου	Τυμπακίου	Τυμπακίου
2 ^ο 2/θ ΟΛ Τυμπακίου	2 ^ο 12/θ ΟΛ Τυμπακίου	Εσπερινό Τυμπακίου	Εσπερινό Τυμπακίου
3 ^ο 2/θ ΟΛ Τυμπακίου	3 ^ο 8/θ ΟΛ Τυμπακίου		
1/θ Φανερωμένης			

Πίνακας 2.6: Σχολεία Δημοτικής Ενότητας Τυμπακίου

Πηγή: Δήμος Φαιστού, Ιούνιος 2015

Δημοτική Ενότητα Ζαρού

Νηπιαγωγείο	Δημοτικό Σχολείο	Γυμνάσιο	Γ. Λύκειο
1/θ Βοριζίων	4/θ ΟΛ Βοριζίων		
2/θ Ζαρού	6/θ ΟΛ Ζαρού	Ζαρού	

Πίνακας 2.7: Σχολεία Δημοτικής Ενότητας Ζαρού

Πηγή: Δήμος Φαιστού, Ιούνιος 2015

Από τους παραπάνω πίνακες είναι εμφανές ότι υπάρχουν αρκετές σχολικές μονάδες στο Δήμο Φαιστού. Επίσης, είναι σαφές ότι στη Δημοτική Ενότητα Ζαρού, ο αριθμός των σχολείων είναι κατά πολύ μικρότερος από τον αντίστοιχο αριθμό στις Δημοτικές Ενότητες Μοιρών και Τυμπακίου. Πιο συγκεκριμένα, στην Δημοτική Ενότητα Ζαρού λειτουργούν 5 σχολεία. Αντίθετα, στις Δημοτικές Ενότητες Μοιρών και Τυμπακίου λειτουργούν 24 και 21 σχολεία αντίστοιχα. Ωστόσο, το γεγονός δεν δημιουργεί ιδιαίτερη εντύπωση καθώς στη Δημοτική Ενότητα Ζαρού διαμένει μικρότερος αριθμός κατοίκων σε σύγκριση με τις δύο άλλες ενότητες.

Επιπρόσθετα, πέρα από τα σχολεία που παρουσιάζονται στους πίνακες, στο Δήμο Φαιστού λειτουργεί Επαγγελματικό Λύκειο στις Μοίρες και Εργαστήριο Ειδικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Ε.Ε.Κ.) στο Τυμπάκι, τα οποία είναι σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

2.3.8. Αθλητισμός

Ο αθλητισμός είναι ιδιαίτερα σημαντικός για τους κατοίκους του Δήμου Φαιστού. Παρότι πρόκειται για ένα Δήμο, ο οποίος δε διαθέτει μεγάλα αστικά κέντρα, υπάρχουν σημαντικές αθλητικές υποδομές που εξυπηρετούν τα αθλητικά σωματεία της περιοχής. Οι πιο σημαντικοί αθλητικοί χώροι είναι το Δημοτικό Κολυμβητήριο Μοιρών, το Κλειστό Γυμναστήριο Μοιρών, το Γήπεδο ποδοσφαίρου στο Τυμπάκι και το Δημοτικό Στάδιο Μοιρών <<Μανώλης Στεφανουδάκης>>, το οποίο πήρε το όνομά του από τον Παραολυμπιονίκη του Λονδίνου.

Γενικά, υπάρχουν πολλοί αθλητικοί σύλλογοι, οι οποίοι δραστηριοποιούνται στο ποδόσφαιρο, το βόλεϊ, το μπάσκετ, την ξιφασκία, την κολύμβηση και το στίβο. Λόγω του μεγαλύτερου αριθμού των κατοίκων των Δημοτικών Ενοτήτων Μοιρών και Τυμπακίου, οι περισσότεροι σύλλογοι είναι συγκεντρωμένοι στις Μοίρες και το Τυμπάκι.

2.3.9. Υπηρεσίες

Οι υπηρεσίες του Δήμου Φαιστού βρίσκονται στην πλειοψηφία τους στη Δημοτική Ενότητα των Μοιρών. Πιο συγκεκριμένα, μερικές από αυτές τις υπηρεσίες είναι οι εξής:

- Πυροσβεστική Υπηρεσία
- Αστυνομικό Τμήμα
- Ειρηνοδικείο
- Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών
- Ταχυδρομείο
- Τράπεζες

Στη Δημοτική Ενότητα Τυμπακίου λειτουργούν :

- Αστυνομικό Τμήμα
- Κέντρο Εξυπηρέτησης Πελατών
- Ταχυδρομείο
- Τράπεζες

Επίσης, στη Δημοτική Ενότητα Ζαρού υπάρχουν:

- Κέντρο Εξυπηρέτησης Πελατών
- Ταχυδρομείο
- Τράπεζα

Στον τομέα της υγείας σημαντικό ρόλο έχει το Κέντρο Υγείας Μοιρών. Το Κέντρο Υγείας Μοιρών είναι το μοναδικό ιατρικό κέντρο που λειτουργεί στο Δήμο Φαιστού και για το λόγο αυτό σε ορισμένες περιπτώσεις αδυνατεί να καλύψει τις ανάγκες των κατοίκων. Σε δύσκολες καταστάσεις, οι κάτοικοι αναγκάζονται να μεταφέρονται στα νοσοκομεία του Ηρακλείου ώστε να καλύψουν τις ιατρικές τους ανάγκες.

Εκτός από το Κέντρο Υγείας Μοιρών, λειτουργούν περιφερειακά ιατρεία στους οικισμούς Τυμπάκι, Ζαρό και Γρηγοριά ενώ στη τελική φάση ολοκλήρωσης βρίσκεται η κατασκευή του Πολυδύναμου Περιφερειακού Ιατρείου στο Τυμπάκι, το οποίο πρόκειται να εξυπηρετεί μεγάλο αριθμό κατοίκων.

2.4. Πολιτισμός

2.4.1. Αρχαιολογικοί Χώροι

Ο Δήμος Φαιστού διαθέτει γνωστούς και σημαντικούς αρχαιολογικούς χώρους, οι οποίοι συγκεντρώνουν πλήθος τουριστών κάθε χρόνο. Ο πιο σημαντικός από αυτούς είναι φυσικά ο αρχαιολογικός χώρος της Φαιστού, από τον οποίο πήρε και το όνομα του ο Δήμος. Η Φαιστός είναι χτισμένη σε λόφο και αποτελεί το δεύτερο μεγαλύτερο αρχαιολογικό χώρο του Νομού Ηρακλείου μετά από την Κνωσό. Σύμφωνα, με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, τη Φαιστό επισκέφτηκαν 78.768 επισκέπτες το 2012, 88.691 επισκέπτες το 2013, και το χρονικό διάστημα Ιανουάριος – Νοέμβριος 2014 τη Φαιστό επισκέφτηκαν 105.250 επισκέπτες. Από τα δεδομένα αυτά, προκύπτει ότι ο αριθμός των επισκεπτών αυξάνεται κάθε χρόνο γεγονός που δείχνει τη σπουδαιότητα της Φαιστού για τον τουρισμό της περιοχής. Πέρα από τη Φαιστό, στο Δήμο υπάρχουν οι αρχαιολογικοί χώροι της Αγίας Τριάδος και του Κομμού. Η επισκεψιμότητα σε αυτούς δεν είναι τόση μεγάλη όσο αυτής της Φαιστού καθώς δεν έχουν εκμεταλλευτεί οι χώροι και η πρόσβαση σε αυτούς δεν είναι εύκολη.

Εκτός από τους αρχαιολογικούς χώρους, στο Δήμο Φαιστού βρίσκονται αρκετά Μουσεία. Ένα από αυτά είναι το Λαογραφικό Μουσείο Ζαρού, το οποίο ιδρύθηκε το 1998 και μέχρι σήμερα τελεί υπό κατασκευή σε ένα παλιό αρχοντικό κτίριο. Ο επισκέπτης μπορεί να δει σε αναπαράσταση πως ήταν η

ζωή των κατοίκων τα παλιά χρόνια. Επίσης, στο Μουσείο διοργανώνονται διάφοροι διαγωνισμοί όπως ο διαγωνισμός Παραδοσιακής Κρητικής Κουζίνας.

Ένα ακόμη μουσείο της περιοχής είναι το Μουσείο Κρητικής Εθνολογίας που βρίσκεται στον οικισμό των Βώρων στη Δημοτική Ενότητα Τυμπακίου και ιδρύθηκε το 1973. Η έκθεση που φιλοξενεί διαιρείται σε 7 εθνολογικούς Τομείς, οι οποίοι παρουσιάζουν την εξέλιξη της ανθρώπινης δραστηριότητας. Οι Τομείς αυτοί είναι η διατροφή, η αρχιτεκτονική, η υφαντική, ο τομέας της χειροτεχνίας, της παραγωγής και του εμπορίου, οι μεταφορές, τα ήθη και τα έθιμα και η κοινωνική οργάνωση. Το Μουσείο διαθέτει ηχογραφημένο υλικό, τμήμα του οποίου έχει κηρυχθεί εθνικό μνημείο από την UNESCO και το 1992 βραβεύτηκε ως το <<Καλύτερο Ευρωπαϊκό Μουσείο της Χρονιάς>> από το Συμβούλιο της Ευρώπης, EMYA (European Museum of the Year Award) .

Τέλος, σημαντικό Μουσείο της περιοχής είναι το Λαογραφικό Ιστορικό Μουσείο στο Σπήλαιο των Βοριζίων, η ίδρυση του οποίου έγινε στα μέσα του 2014.

2.4.2. Πόλοι Έλξης

Ο Δήμος Φαιστού αποτελεί πόλο έλξης για ξένους και Έλληνες τουρίστες κυρίως τους καλοκαιρινούς μήνες. Οι πολλές παραλίες και οι πολιτιστικές οργανώσεις που διοργανώνονται προσελκύουν μεγάλο αριθμό επισκεπτών. Η μεγαλύτερη εκδήλωση που πραγματοποιείται και η ετήσια διεξαγωγή της οποίας έχει καθιερωθεί τα τελευταία χρόνια είναι το Διεθνές Φεστιβάλ Matala Beach Festival, το οποίο περιλαμβάνει πλήθος δραστηριοτήτων για μικρούς και μεγάλους και συναυλίες. Ο οικισμός των Ματάλων έγινε διάσημος καθώς στις σπηλιές του κατοικούσαν οι χίπις τις δεκαετίες του 60΄ και του 70΄.

Εικόνα 2.2: Μάταλα

Πηγή: www.visitmatala.com, Ιούνιος 2015

3. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

3.1. Γεωμορφολογία

Ένα μεγάλο τμήμα του Δήμου Φαιστού καταλαμβάνεται από τη πεδιάδα της Μεσσαράς. Συνεπώς, το ανάγλυφο της περιοχής χαρακτηρίζεται ομαλό με χαμηλούς λόφους. Στο βόρειο τμήμα του Δήμου υπάρχουν ορεινές εκτάσεις με έντονο ανάγλυφο, οι οποίες αποτελούν τους πρόποδες του όρους Ίδη. Εκεί, βρίσκονται οι ορεινοί οικισμοί του Δήμου. Το κεντρικό τμήμα καλύπτεται, όπως προαναφέρθηκε από τη πεδιάδα της Μεσσαράς, ενώ το νότιο αποτελείται από χαμηλούς λόφους, οι οποίοι αποτελούν την οροσειρά των Αστερουσίων, που χωρίζει την πεδιάδα της Μεσσαράς από τα νότια παράλια και το Λιβυκό πέλαγος. Στο νότιο και στο νοτιοδυτικό τμήμα του Δήμου βρίσκονται οι παραθαλάσσιοι οικισμοί, οι οποίοι αποτελούν πόλο έλξης. Σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή, τα ποσοστά των ορεινών, των ημιορεινών και των πεδινών περιοχών του Δήμου Φαιστού είναι αυτά που παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα.

ΓΕΩΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΔΗΜΟΥ ΦΑΙΣΤΟΥ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%)
ΠΕΔΙΝΕΣ	61,54
ΗΜΙΟΡΕΙΝΕΣ	15,38
ΟΡΕΙΝΕΣ	23,08

Πίνακας 3.1: Γεωμορφολογία Δήμου Φαιστού
Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή, Απογραφή 2011

Όπως παρατηρείται από τα από τα επίσημα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, ο Δήμος Φαιστού αποτελείται στο μεγαλύτερο μέρος του από πεδινές περιοχές, γεγονός που όμως είναι αναμενόμενο καθώς εκτείνεται με κέντρο τη πεδιάδα της Μεσσαράς. Ωστόσο, αξιοπρόσεχτο είναι και το ποσοστό των ορεινών περιοχών, το οποίο είναι αρκετά υψηλό παρόλο που πρόκειται για ένα πεδινό Δήμο.

3.2. Φυσικοί Πόροι

Ο Δήμος Φαιστού συνδυάζει ορεινές και πεδινές εκτάσεις και για το λόγο αυτό χαρακτηρίζεται από έντονη ποικιλομορφία. Το κλίμα που επικρατεί κυρίως στις πεδινές περιοχές χαρακτηρίζεται ως ήπιο και ξηρό μεσογειακό κλίμα το οποίο ωστόσο ευνοεί τις καλλιέργειες που υπάρχουν στον κάμπο.

Στη Δημοτική Ενότητα του Ζαρού βρίσκεται η ομώνυμη τεχνητή λίμνη, η οποία αποτελεί ένα σημαντικό βιότοπο. Στη λίμνη αυτή εκτρέφονται μερικά είδη ψαριών ενώ περιμετρικά της βρίσκονται ψηλά πλατάνια τα οποία συνθέτουν ένα ωραίο τοπίο. Βρίσκεται 1 χιλιόμετρο βόρεια του οικισμού Ζαρού και δημιουργήθηκε από τη Δασική Υπηρεσία με σκοπό να συγκρατούνται τα νερά της πηγής του Βοτόμου.

Εικόνα 3.1: Τεχνητή Λίμνη Ζαρού, Λίμνη Βότομος

Πηγή: www.econews.gr, Ιούνιος 2015

Στην ίδια Δημοτική Ενότητα βρίσκεται και το Δάσος του Ρούβα, το οποίο αποτελείται από πρίνους μεγάλης ηλικίας και το οποίο είναι το μεγαλύτερο πρινόδασος της Ευρώπης. Βρίσκεται 55 χιλιόμετρα νότια του Ηρακλείου και αναπτύσσεται σε ένα μικρό οροπέδιο στα νότια του Όρους Ίδη. Πέρα από τους γερασμένους πρίνους, οι οποίοι ξέφυγαν από τη θαμνώδης μορφή την οποία έχουν συνήθως και απέκτησαν μέγεθος διαφορετικό από το συνηθισμένο, στο δάσος βρίσκονται και άλλα σπάνια φυτά, όπως οι αμπελίτσες, οι οποίες υπάρχουν μόνο στην Κρήτη και οι σπάνιες ενδημικές ορχιδέες που είναι γνωστές ως κρητικό κεφαλάνθηρο.

Υδάτινο στοιχείο υπάρχει σε μικρό βαθμό στην πεδιάδα της Μεσσαράς, την οποία διασχίζει ο Γεροπόταμος. Ωστόσο, ο ποταμός δεν διαθέτει μεγάλες ποσότητες νερού και ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες όπου ο ποταμός είναι κυριολεκτικά ξηρός.

Εικόνα 3.2: Δάσος του Ρούβα

Πηγή: gegeri-crete.blogspot.gr, Ιούνιος 2015

Μία ακόμη σημαντική περιοχή του Δήμου Φαιστού είναι ο Κόλπος της Μέσσαρας που οριοθετείται από τις Νησίδες Παξιμάδια στα δυτικά, οι οποίες απέχουν 13,5 χιλιόμετρα από την ακτή. Σε απόσταση 6 χιλιομέτρων από το ακρωτήριο Λίθινο και 9 νότια από τα Παξιμάδια δημιουργείται μία κοιλάδα βάθους 2.000 έως και 3.000 μέτρων. Στην κοιλάδα αυτή δημιουργείται βένθος, που αποτελείται από φυτικούς και ζωικούς οργανισμούς. Λόγω αυτού του θαλάσσιου πλούτου προσελκύονται πολλά θηρευτικά κοίτη και ψάρια.

Ωστόσο, στο Δήμο Φαιστού υπάρχουν πάρα πολλές περιοχές με φυσικό κάλλος και οικολογικό ενδιαφέρον. Οι περιοχές αυτές είναι φαράγγια, δάση και σπήλαια και είναι τα ακόλουθα.

ΔΑΣΗ

- Δάσος Ρούβα, στη Δημοτική Κοινότητα Ζαρού
- Πευκόδασος Ζαρού – Βοριζίων, στη Δημοτική Κοινότητα Ζαρού
- Αλσύλλιο Αληθινής , πευκόφυτο δάσος, στη Δημοτική Κοινότητα Μοιρών
- Αλσύλλιο Κούλε , άλσος αναψυχής στη Δημοτική Κοινότητα Μοιρών
- Αλσύλλιο Πετροκεφαλίου, στη Δημοτική Κοινότητα Μοιρών
- Αλσύλλιο Περιού, μικρό άλσος ευκαλύπτων στη Δημοτική Κοινότητα Μοιρών
- Δάσος Απεζανών , αναδασωμενη περιοχή στη Δημοτική Κοινότητα Μοιρών

ΦΑΡΑΓΓΙΑ

- Αγιοφάραγγο, στην Τοπική Ενότητα Πηγαΐδακίων
- Φαράγγι Γουλά, στην Τοπική Ενότητα Πηγαΐδακίων
- Φαράγγι Μαρτσαλιώτικο, στην Τοπική Ενότητα Πηγαΐδακίων
- Φαράγγι Ριζόπετρου, στην Τοπική Ενότητα Σκουρβούλων
- Φαράγγι Καμαρών, στην Τοπική Ενότητα Βοριζίων
- Βοριζιανό Φαράγγι, στην Τοπική Ενότητα Βοριζίων

ΣΠΗΛΑΙΑ

- Λαβύρινθος, στη Δημοτική Κοινότητα Ζαρού
- Καμαραϊκό Σπήλαιο, στη Δημοτική Ενότητα Τυμπακίου
- Της Γριάς ο Σπήλιος, στη Δημοτική Κοινότητα Ζαρού
- Ανακάς, στην Τοπική Κοινότητα Σκουρβούλων
- Σιδεροσπηλιά, στην Τοπική Κοινότητα Ρουφά
- Μεριάς Τρύπα, στην Τοπική Κοινότητα Αληθινής

ΦΥΣΙΚΟΙ ΥΔΡΟΒΙΟΤΟΠΟΙ

- Τεχνητή Λίμνη Ζαρού , στη Δημοτική Κοινότητα Ζαρού
- Τεχνητός Υδροβιότοπος Φράγματος Φανερωμένης, στην Τοπική Κοινότητα Φανερωμένης

3.3. Χλωρίδα – Πανίδα

Η χλωρίδα της περιοχής του Δήμου Φαιστού ποικίλει ανάλογα με το υψόμετρο. Πλούσια χλωρίδα συναντάται στο βόρειο τμήμα του Δήμου, όπου εκεί βρίσκονται κυρίως ορεινές περιοχές και όπου μεγάλες εκτάσεις καλύπτονται από δάση. Οι περιοχές αυτές διαθέτουν εύφορα εδάφη με αρκετές πηγές, που μεταφέρουν μεγάλες ποσότητες νερού από το Ψηλορείτη και ευνοούν την ανάπτυξη βλάστησης. Από την άλλη πλευρά στις πεδινές περιοχές λείπει το υγρό στοιχείο και κατά συνέπεια και η υδρόβια βλάστηση, εφόσον κατά τους καλοκαιρινούς μήνες οι θερμοκρασίες είναι πολύ υψηλές και τα λιγοστά ρέματα ξηραίνονται. Ωστόσο, στην πεδιάδα της Μεσσαράς υπάρχουν αρκετές καλλιέργειες που υποστηρίζονται από γεωτρήσεις, αν και η ανθρώπινη παρέμβαση είναι έντονη και η υποβάθμιση των εδαφών αισθητή. Διαφορετικά είδη βλάστησης υπάρχουν και στα φαράγγια του Δήμου, τα οποία δεν έχουν αλλοιωθεί από ανθρώπινες παρεμβάσεις λόγω της δύσκολης πρόσβασης σε αυτά. Τέλος, υπάρχει ποικιλία σε φαρμακευτικά φυτά και βότανα, ανάπτυξη των οποίων ευνοείται από κλιματικές συνθήκες των ορεινών περιοχών.

Σχετικά με την πανίδα της περιοχής, ανθρώπινες ενέργειες, όπως το παράνομο κυνήγι, καθώς και η ρύπανση του περιβάλλοντος έχουν οδηγήσει σε μείωση της βιοποικιλότητας των ειδών τα τελευταία χρόνια. Παρά ταύτα, έχουν καταγραφεί σπάνια είδη μικρών θηλαστικών, ερπετών και πουλιών όπως ο κρητικός αγριόγατος, η δεντρογαλιά, η χερσόβια ελληνική χελώνα και το λιακόφι.

3.4. Χρήσεις Γης

Όπως προαναφέρθηκε, ο Δήμος Φαιστού αποτελείται κυρίως από πεδινές εκτάσεις, ενώ οι ορεινές και οι ημιορεινές περιοχές αποτελούν ένα μικρότερο τμήμα αυτού. Το ομαλό ανάγλυφο και οι μικρές εδαφικές κλίσεις που υπάρχουν στο μεγαλύτερο τμήμα του Δήμου ευνοούν την ύπαρξη των καλλιεργειών και κατά συνέπεια την ανάπτυξη της γεωργίας και της κτηνοτροφίας. Η ενασχόληση με τη γεωργία είναι μια από τις κύριες ασχολίες των κατοίκων με πιο συνηθισμένες τις καλλιέργειες ελιάς και αμπελιού καθώς και των υπαίθριων και θερμοκηπιακών κηπευτικών. Σημαντικό ποσοστό κάλυψης γης έχουν και οι δασικές εκτάσεις οι οποίες εμφανίζονται

στις ορεινές περιοχές καθώς και στις αστικές περιοχές με τη μορφή τεχνητών αλσουλίων.

3.5. Προστατευόμενες Περιοχές

Η περιοχή μελέτης περιλαμβάνει πολλά φυσικά οικοσυστήματα, τα οποία όμως επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από την ανθρώπινη δραστηριότητα. Η υπερβόσκηση, η ρύπανση και οι καλλιέργειες έχουν αρνητικό αντίκτυπο στο περιβάλλον. Για το λόγο αυτό πολλές από αυτές τις περιοχές αυτές έχουν συμπεριληφθεί στο Δίκτυο Natura 2000. Στόχος είναι να προστατευτούν τα φυσικά τοπία καθώς και η χλωρίδα και η πανίδα που υπάρχουν σε αυτά. Πιο συγκεκριμένα, οι περιοχές αυτές είναι οι ακόλουθες.

- Δυτικά Αστερούσια – GR4310004 – Κατηγορία Α

Η περιοχή αυτή εκτείνεται από το Αγιοφάραγγο έως τον Κόκκινο Πύργο και περιλαμβάνει τον ορεινό όγκο στο Νοτιοδυτικό άκρο του Δήμου Φαιστού. Το μεγαλύτερο τμήμα αυτής της περιοχής ανήκει στην Τοπική Κοινότητα Πηγαΐδακίων.

- Όρος Ίδη – GR330005 – Κατηγορία Α

Το τμήμα που βρίσκεται στο δήμο Φαιστού.

- Περιοχές εκβολών Γεροπόταμου, Καταλυκή – GR4310012

Τμήμα της περιοχής αυτή είναι επίσης χαρακτηρισμένο ως Σημαντική Περιοχή για τα Πουλιά – GR186 καθώς εκεί ζουν παρυδάτια πουλιά.

Επιπρόσθετα, ο Δήμος Φαιστού όντας ένας παραλιακός Δήμος διαθέτει πληθώρα παραλιών οι οποίες συγκεντρώνουν ιδίως τους καλοκαιρινούς μήνες μεγάλο αριθμό τουριστών. Οι παραλίες αυτές είναι ιδιαίτεως

προσεγμένες και αξίζει να αναφερθεί ότι για το καλοκαίρι του 2015 η παραλία του οικισμού των Ματάλων έχει βραβευθεί με Γαλάζια Σημαία, γεγονός που έχει συμβεί όμως και στο παρελθόν.

3.6. Προβλήματα Ρύπανσης

Σχετικά με το πρόβλημα της ρύπανσης, ο Δήμος Φαιστού αντιμετωπίζει προβλήματα που αφορούν τα στερεά απόβλητα, όπως επίσης και την εκτεταμένη εκμετάλλευση του εδάφους για γεωργικούς και κτηνοτροφικούς λόγους που όμως οδηγούν σε υποβάθμιση των εδαφών της περιοχής. Το παρόν κεφάλαιο αναλύει τα προβλήματα αυτά με βάση την κατηγοριοποίηση τους.

ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Όπως σε όλη την Κρήτη και στην Ελλάδα γενικότερα, έτσι και στο Δήμο Φαιστού παρατηρείται ανεξέλεγκτη ρίψη στερεών αποβλήτων εκατέρωθεν του οδικού δικτύου αλλά και στους ποταμούς Κουτσουλίδη και Γεροπόταμο. Το φαινόμενο αυτό οδηγεί σε αισθητική υποβάθμιση των τοπίων γύρω από τους οδικούς άξονες καθώς και σε ποιοτική υποβάθμιση των νερών του Φράγματος της Φανερωμένης στο οποίο καταλήγει ο ποταμός Κουτσουλίδης.

Η έλλειψη οργανωμένου και νόμιμου Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων στο Δήμο Φαιστού οδηγεί στη μεταφορά των στερεών αποβλήτων σε αντίστοιχους χώρους άλλων Δήμων. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα επιβαρυντικό για το Δήμο. Επιπλέον, στη Δημοτική Ενότητα Ζαρού λειτουργούν τρεις Χώροι Ανεξέλεγκτης Διάθεσης Απορριμμάτων στη θέση Χάλεφε του Ζαρού καθώς και σε αγροτικές περιοχές του Μορονίου και των Βοριζίων. Τα απορρίμματα μεταφέρονται στους χώρους αυτούς με οχήματα που ανήκουν σε ιδιώτη. Επίσης, σε Χ.Α.Δ.Α. καταλήγουν και τα στερεά απόβλητα της Δημοτικής Ενότητας Τυμπακίου.

Στο Δήμο εφαρμόζεται το πρόγραμμα ανακύκλωσης υπό την αιγίδα του Ενιαίου Συνδέσμου Διαχείρισης Απορριμμάτων Κρήτης (Ε.Σ.Δ.Α.Κ.). Ωστόσο, οι χαρακτηριστικοί μπλε κάδοι που χρησιμοποιούνται για την ανακύκλωση

δεν υπάρχουν στους μικρούς οικισμούς του Δήμου παρά μόνο στους πιο μεγάλους.

ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ

Οι πλειονότητα του οικονομικά ενεργού πληθυσμού είναι γεωργοί και κτηνοτρόφοι, ενώ ένα σημαντικό ποσοστό των εκτάσεων είναι βοσκότοποι. Σύνηθες, λοιπόν, είναι το φαινόμενο της βόσκησης σε περιοχές κοντά στους οικισμούς και σε καλλιεργούμενες εκτάσεις, γεγονός που οδηγεί σε διαταραχή της ισορροπίας των οικοσυστημάτων καθώς και της καταστροφής της βλάστησης σε συγκεκριμένα σημεία. Επιπλέον, η ανεξέλεγκτη κτηνοτροφία σε προστατευόμενες περιοχές έχει ως συνέπεια την άμεση υποβάθμιση των περιοχών αυτών.

Από την ελλιπή διαχείριση των αποβλήτων των κτηνοτροφικών μονάδων προκύπτει ένα ακόμη σημαντικό ζήτημα σχετικά με το περιβάλλον. Η κατάσταση αυτή πέρα από το αισθητικό θέμα που προξενεί, απειλή την ομαλή διαβίωση των ζώων στο φυσικό περιβάλλον.

ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΑ

Το μεγαλύτερο μέρος του Δήμου αποτελείται από γεωργικές εκτάσεις οι οποίες βρίσκονται κυρίως στις πεδινές και ημιορεινές εκτάσεις. Λόγω κυρίως των πολλών θερμοκηπιακών καλλιεργειών αλλά και των καλλιεργειών που βρίσκονται σε εδάφη τα οποία δεν είναι πολύ εύφορα (ορεινά εδάφη) απαιτείται η χρήση λιπασμάτων και οι ψεκασμοί. Όπως είναι αναμενόμενο η χρήση χημικών λιπασμάτων και φυτοπροστατευτικών ουσιών για τα παράσιτα οδηγεί σε επιπτώσεις στο έδαφος και το υπέδαφος. Εν συνεχεία, οι ουσίες αυτές οδηγούνται στη θάλασσα και στις λίμνες και μολύνουν τους υδάτινους όγκους και τους οργανισμούς που ζουν εκεί.

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ

Στο Δήμο Φαιστού δεν υπάρχουν μεγάλοι οδικοί άξονες εκτός από τον άξονα που ενώνει τους δύο μεγαλύτερους οικισμούς ,Μοίρες και Τυμπάκι, με το Ηράκλειο. Συνεπώς η ηχορύπανση περιορίζεται σε αυτόν τον άξονα τον οποίο χρησιμοποιούν μεγάλα οχήματα τα οποία μεταφέρουν τοπικά προϊόντα στο λιμάνι του Ηρακλείου με σκοπό την εξαγωγή τους σε περιοχές εκτός Κρήτης και σε πολλές περιπτώσεις εκτός Ελλάδος. Ωστόσο, η ατμοσφαιρική ρύπανση που δημιουργείται στο οδικό δίκτυο δεν κρίνεται σημαντική.

ΘΑΛΑΣΣΙΑ ΡΥΠΑΝΣΗ

Στα νότια παράλια του Δήμου και συγκεκριμένα στον οικισμό των Καλών Λιμένων υπάρχουν εγκαταστάσεις τροφοδοσίας των φορτηγών πλοίων τα οποία διασχίζουν το Λιβυκό Πέλαγος. Οι εγκαταστάσεις αυτές βρίσκονται στη μικρή ακατοίκητη νησίδα απέναντι από τους Καλούς Λιμένες, που ονομάζεται Μικρονήσι και που βρίσκεται σε πολύ μικρή απόσταση από την παραλία των Καλών Λιμένων, η οποία κατά τους καλοκαιρινούς μήνες συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό τουριστών και ντόπιων κατοίκων. Η μικρή αυτή απόσταση εγκυμονεί κινδύνους διαρροής καυσίμων και απόβλητων στη θάλασσα από τα πλοία. Μια τέτοια περίπτωση θα μπορούσε να οδηγήσει σε διαταραχή των ειδών που ζουν στη θάλασσα καθώς και μόλυνση της παραλίας, μία παραλίας που ωστόσο μέχρι σήμερα είναι εξαιρετική και αποτελεί προτίμηση πολλών κατοίκων.

ΕΝΟΤΗΤΑ ΔΕΥΤΕΡΗ : ΧΩΡΟΤΑΞΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ

4. ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΟΙΚΙΣΜΩΝ

4.1. Σχέδιο Πόλης Μοιρών

Ο οικισμός των Μοιρών είναι ο μόνος οικισμός του Δήμου Φαιστού ο οποίος διαθέτει Σχέδιο Πόλης. Σύμφωνα με το Σχέδιο Πόλης, τα οικοδομικά τετράγωνα χωρίζονται σε τομείς. Οι τομείς αυτοί ονομάζονται Τομέας I, II, III, IV και V και για κάθε ένα ισχύουν διαφορετικοί όροι δόμησης όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

ΤΟΜΕΙΣ	ΑΡΤΙΟΤΗΤΑ/ΠΑΡΕΚΚΛΙΣΗ Πρόσωπο - Εμβαδόν	Σ.Δ.	ΜΕΓΙΣΤΗ ΚΑΛΥΨΗ %	ΜΕΓΙΣΤΟ ΥΨΟΣ (m)
I	10 – 200 7 – 100 9 . 6 . 73 5 – 70 7 . 7 . 52	2,1	70	13
II	10 – 250 8 – 150 9 . 6 . 73 7 – 100 7 . 7 . 52	1,4	70	12
III	10 – 200	0,8	50	9
IV*	10 – 200	0,8	50	9
V	10 – 200	0,8	50	12
* Παρέκκλιση ως έχει μέχρι τις 02 – 07 – 1968				

Πίνακας 4.1: Όροι και Περιορισμοί Δόμησης Μοιρών

Πηγή: Σχέδιο Πόλης Μοιρών

4.2. Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Τυμπακίου

Η Δημοτική Ενότητα Τυμπακίου περιλαμβάνει τους οικισμούς και τις εκτάσεις που ανήκαν στον πρώην Καποδιστριακό Δήμο Τυμπακίου. Από τους τρεις πρώην Καποδιστριακούς Δήμους, ο Δήμος Τυμπακίου ήταν ο μοναδικός, ο οποίος είχε εγκεκριμένο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο, το οποίο αποσκοπεί στην οικιστική ανάπτυξη, στην οργάνωση του δικτύου μεταφορών, στην οργάνωση των παραγωγικών δραστηριοτήτων καθώς και στην προστασία του φυσικού και ιστορικού περιβάλλοντος. Οι βασικές αρχές του ΓΠΣ στηρίζονται στην οικιστική ανάπτυξη, στα προβλήματα και τις ανάγκες του τόπου, στις χωρικές επιπτώσεις και τις ανάγκες προστασίας των πολιτιστικών πόρων και στις γενικές αρχές του εγκεκριμένου Περιφερειακού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης της Περιφέρειας Κρήτης. Το ΓΠΣ αποτυπώνεται στους χάρτες Π1 (κλίμακας 1:25.000), Π2α, Π2β, Π2γ(κλίμακας 1:10.000) και Π3.1.1., Π3.1.2, Π3.1.3, Π3.1.4, Π3.1.5, Π3.1.6, Π3.1.7, Π3.1.8, Π3.1.9 (κλίμακας 1:5.000) καθώς και σε μία σειρά άρθρων.

Αρχικά, γίνεται οργάνωση του οικιστικού δικτύου σε Οικιστικές και Πολεοδομικές Ενότητες σύμφωνα με το άρθρο 2, η οποία παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα.

A/A	ΟΙΚΙΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΙΕΡΑΡΧΙΣΗ ΟΙΚΙΣΜΟΥ (επίπεδο) (*)
1	ΖΩΝΗΣ I	Καμάρες	Καμάρες	5 ^ο ενισχυμένο
			Μαγαρικάρι	5 ^ο ενισχυμένο
			Γρηγοριά	
			Καλοχωραφίτης	
			Κισσοί	
2	ΖΩΝΗΣ II	Τυμπάκι	Τυμπάκι	3 ^ο ενισχυμένο
			Κόκκινος	

			Πύργος		
			Λαγολιό		
			Κλήμα		
		Βώροι	Βώροι		5 ^ο ενισχυμένο
			Φανερωμένη		
			Καλύβια		
3	ΖΩΝΗΣ III	Πιτσίδα	Πιτσίδα	5 ^ο ενισχυμένο	
			Άγιος Ιωάννης		
			Καμηλάρι		
			Σίβας		
			Μάταλα		
			Καλαμάκι		
			Νέο Καλαμάκι		

Πίνακας 4.2: Οργάνωση οικισμών σε Οικιστικές και Πολεοδομικές Ενότητες
Πηγή: ΓΠΣ Τυμπακίου

Οι χρήσεις γης και το καθεστώς δόμησης των οικισμών καθορίζονται σύμφωνα με τα ισχύοντα ΦΕΚ όπως φαίνονται στο χάρτη Π2 του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου. Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται οι επιτρεπόμενες χρήσεις γης για κάθε πολεοδομική ενότητα.

ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΧΡΗΣΕΩΝ	ΜΕΣΟΣ Σ.Δ.
Βώροι	Γενική Κατοικία	0,6
Καμάρες	Γενική Κατοικία	Π.Δ. 24.4.1985 (ΦΕΚ 181 Δ)
Πιτσιδία	Γενική Κατοικία	Π.Δ. 24.4.1985 (ΦΕΚ 181 Δ)
Τυμπάκι	Πολεοδομικό Κέντρο/Γενική Κατοικία	0,6

Πίνακας 4.3: Χρήσεις Γης Πολεοδομικών Ενοτήτων

Πηγή: ΓΠΣ Τυμπακίου

Στο Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Τυμπακίου προτείνεται να ξεκινήσουν οι διαδικασίες ώστε να χαρακτηριστούν ορισμένοι οικισμοί διατηρητέοι ή παραδοσιακοί. Οι οικισμοί αυτοί είναι : η Γρηγοριά, οι Καμάρες, το Καμηλάρι, το Κλήμα, το Λαγολιό, το Μαγαρικάρι, τα Πιτσιδία και η Φανερωμένη. Μέχρι την δημοσίευση της έγκρισης του ΣΧΟΟΑΠ με την οποία θα οριστικοποιηθούν οι όροι δόμησης, θα εφαρμόζονται οι διατάξεις του από 19-10-1978 ΠΔ (ΦΕΚ 594 Δ) όπως αυτό τροποποιήθηκε και ισχύει μέχρι σήμερα, εκτός από την αρτιότητα των οικοπέδων, για την οποία θα ισχύει η παράγραφος 1 του άρθρου 5 και η παράγραφος 1 του άρθρου 7 του 24/4/85 ΦΕΚ 161Δ' της 3/5/1985. Σύμφωνα με αυτά είναι υποχρεωτική η έγκριση της ΕΠΑΕ για όλες τις κατασκευές εντός των ορίων του συνεκτικού τμήματος των προτεινόμενων οικισμών.

Στη συνέχεια, στο άρθρο 3 γίνεται η οργάνωση των χρήσεων γης και της προστασίας του περιβάλλοντος καθώς και ο καθορισμός των περιοχών Natura. Στον αντίστοιχο χάρτη (Π2) αποτυπώνονται οι Χρήσεις Γης και οι προτάσεις που αναφέρονται στις :

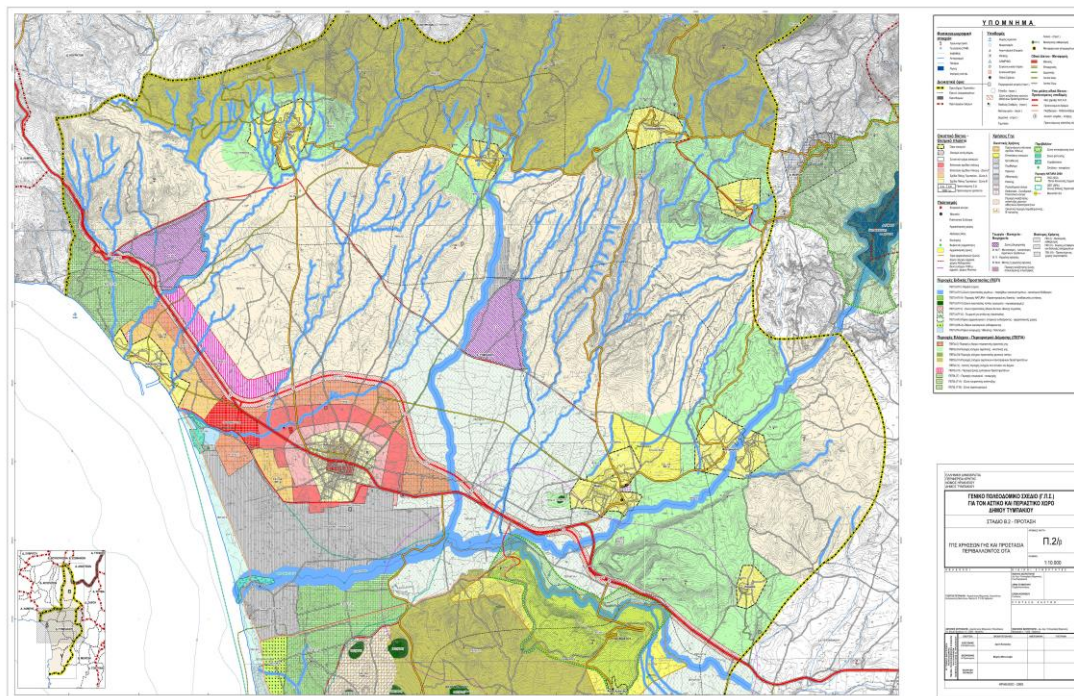
- Περιοχές Ειδικής Προστασίας (ΠΕΠ)
- Περιοχές Ελέγχου και Περιορισμένης Δόμησης (ΠΕΠΔ)
- Περιοχές Ιδιαίτερων Χαρακτηριστικών (ΠΙΧ)
- Περιοχές Οικιστικής Ανάπτυξης (ΠΟΑ)

Επίσης, σε αυτό το άρθρο γίνεται αναφορά στην προστασία της παράκτιας ζώνης μέχρι και το όριο του σχεδίου πόλης στις πολεοδομημένες ή υπό πολεοδόμηση περιοχές. Για τις περιοχές οι οποίες δεν είναι ενταγμένες σε σχέδιο πόλης λαμβάνονται μέτρα προστασίας από τον αιγιαλό έως τον πεζόδρομο που διατρέχει το παραλιακό μέτωπο του Δήμου. Επιπρόσθετα, σε όλο το παραλιακό μέτωπο ισχύει περιορισμός, ο οποίος επιβάλλει τα 100 μέτρα ως ελάχιστη απόσταση από τη γραμμή του Αιγιαλού. Ο περιορισμός αυτός ισχύει για όλες τις τουριστικές εγκαταστάσεις ανεξαρτήτως της έκτασης του οικοπέδου τους και απαγορεύει οποιαδήποτε επέμβαση στην παραλία. Επίσης, σε αυτόν συμπεριλαμβάνονται τα λιμενικά έργα, τα οποία επιτρέπεται να αναπτυχθούν μόνο στην περιοχή του Κόκκινου Πύργου από το υφιστάμενο Αλιευτικό Καταφύγιο.

Κάθε μία από της παραπάνω περιοχές έχει τους δικούς της όρους και περιορισμούς δόμησης σύμφωνα με τα Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο του Δήμου Τυμπακίου. Κάθε περιοχή χωροθετείται μέσα στο Δήμο και σε αυτή δίνονται οι επιτρεπόμενες και οι μη επιτρεπόμενες χρήσεις γης.

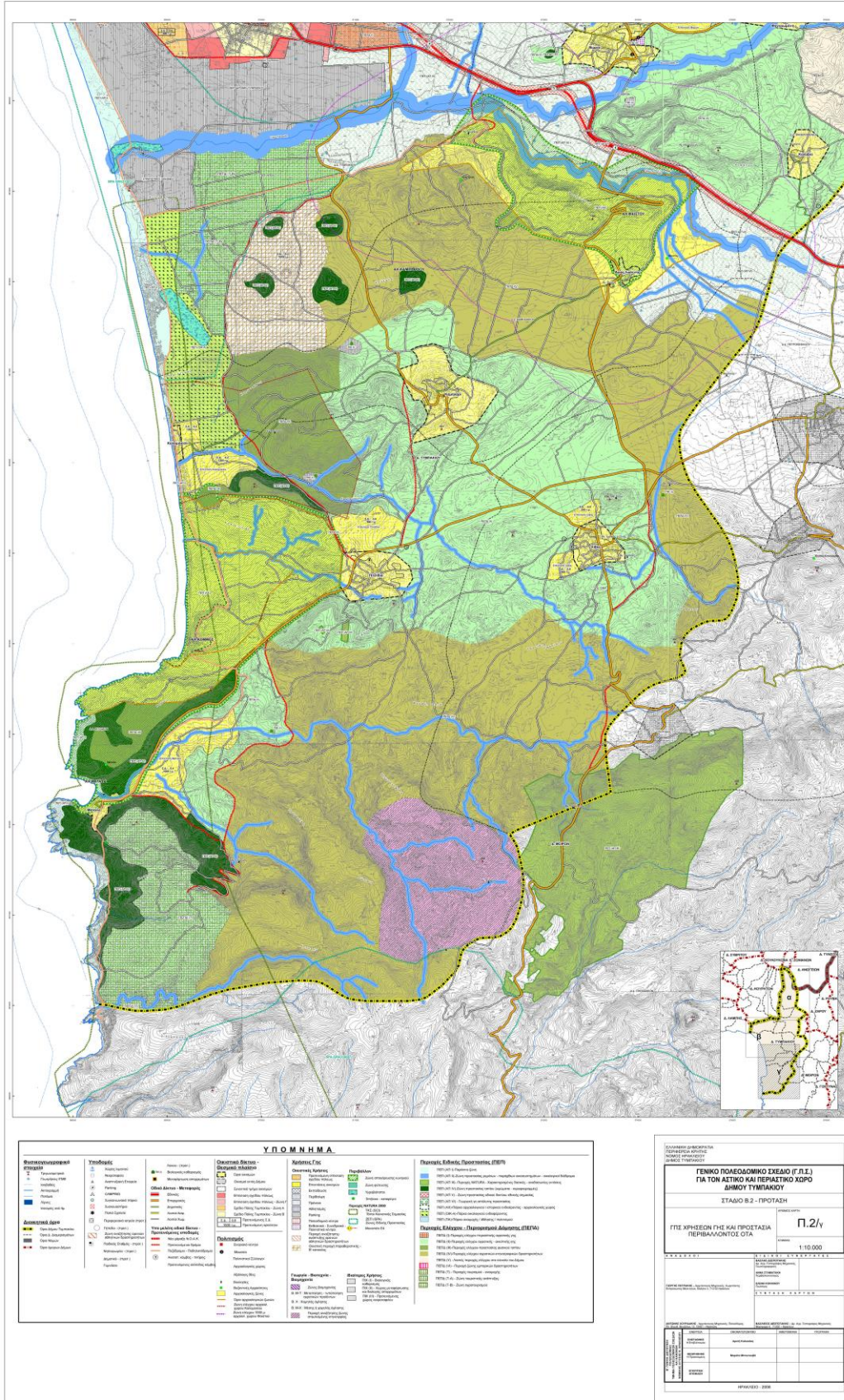
Τέλος, το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο αναφέρεται και στους τρεις τομείς παραγωγής. Για κάθε τομέα οριοθετεί την περιοχή εφαρμογής του και εκθέτει τις απαραίτητες παρεμβάσεις που πρέπει να γίνουν ώστε να υπάρξει ανάπτυξη.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι χάρτες Π2, Π2β και Π2γ του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου του Δήμου Τυμπακίου, οι οποίοι παρουσιάζουν τις χρήσεις γης.

Χάρτης 4.2 :Χρήσεις Γης Δήμου Τυμπακίου, Χάρτης Π2Β
Πηγή: ΓΠΣ Τυμπακίου

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

**Χάρτης 4.3 :Χρήσεις Γης Δήμου Τυμπακίου, Χάρτης Π2γ
 Πηγή: ΓΠΣ Τυμπακίου**

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

5.1. Συνοπτική Αξιολόγηση

Πριν την εφαρμογή της ανάλυσης SWOT είναι σημαντικό να γίνει μια σύνοψη της υπάρχουσας κατάστασης, ώστε να υπάρχει μία γενική εικόνα του Δήμου Φαιστού. Όπως, λοιπόν, έχει ήδη αναφερθεί, πρόκειται για έναν από τους εφτά δήμους του νομού Ηρακλείου, ο οποίος συστάθηκε με βάση το πρόγραμμα Καλλικράτης το 2010. Αποτελείται από τους πρώην Καποδιστριακούς δήμους Μοιρών, Τυμπακίου και Ζαρού και βρίσκεται νοτιοδυτικά του νομού Ηρακλείου. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή και με την απογραφή του 2011, ο πραγματικός πληθυσμός του είναι 24.572 κάτοικοι.

Σε μεγάλο βαθμό, η οικονομία του Δήμου Φαιστού στηρίζεται στον πρωτογενή τομέα παραγωγής. Λόγω των πολλών εκτάσεων πεδινών και ημιορεινών περιοχών, η ανάπτυξη της γεωργίας ευνοείται. Έτσι υπάρχει πληθώρα καλλιεργειών με πιο συνηθισμένες να είναι οι καλλιέργειες των αμπελιών, των ελιών και των οπωροκηπευτικών. Τα αγροτικά προϊόντα που παράγονται προωθούνται σε τοπικές αγορές, αγορές ανά την Κρήτη καθώς και ανά την Ελλάδα και το εξωτερικό και είναι υψηλής ποιότητας.

Ωστόσο, αυτό δε συνεπάγεται ότι ο γεωργικός τομέας δεν παρουσιάζει προβλήματα και αδυναμίες. Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό το ρυθμό αύξησης της παραγωγικής δραστηριότητας. Επίσης, η έλλειψη επιχειρηματικότητας από πλευράς των αγροτών καθώς και η μείωση των επιδοτήσεων από πλευράς του κράτους, έχουν οδηγήσει σε μια αισθητή μείωση στην προώθηση των προϊόντων σχετικά με το παρελθόν. Όλα τα παραπάνω συνδυαστικά, έχουν εν τέλει προκαλέσει μείωση των εισοδημάτων των αγροτών.

Παρόμοια προβλήματα παρουσιάζει και ο τομέας της κτηνοτροφίας. Το κόστος των ζωοτροφών έχει αυξηθεί και σε συνδυασμό με την έλλειψη υποδομών και τη χαμηλή βοσκοικανότητα το εισόδημα των κτηνοτρόφων έχει και αυτό ακολουθήσει καθοδική πορεία. Τέλος, υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις στις οποίες ο γεωργικός και κτηνοτροφικός τομέας συγκρούονται με πιο συνηθισμένο το φαινόμενο της καταπάτησης

καλλιεργειών από κοπάδια, κάτι που έχει αρνητικές επιπτώσεις κυρίως στον αγροτικό τομέα.

Ωστόσο, είναι αδήριτη η ανάγκη για αλλαγή όσον αφορά τον πρωτογενή. Η συνέχιση της κατάστασης ως έχει, το πιο πιθανό είναι ότι θα οδηγήσει σε ακόμα πιο δυσμενείς συνθήκες. Υπάρχει ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού που υποστηρίζει ότι πρέπει να υιοθετηθεί ένα σύγχρονο και πιο αποτελεσματικό μοντέλο και το παραδοσιακό μοντέλο που λειτουργεί σήμερα να εγκαταλειφθεί. Με αυτό τον τρόπο ο πρωτογενής τομέας θα αρχίσει να προσελκύει νέους ανθρώπους, οι οποίοι θα φέρουν φρέσκιες ιδέες με στόχο την ανάπτυξη.

Από την άλλη πλευρά, ο δευτερογενής τομέας παραγωγής παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα. Οι υπηρεσίες του δήμου είναι σχεδόν ανύπαρκτες και δεν είναι σε θέση να εξυπηρετήσουν όλες τις ανάγκες των κατοίκων. Το πρόβλημα αυτό είναι πιο έντονο τα τελευταία χρόνια, οπότε και μεγάλο μέρος των υπηρεσιών μεταφέρθηκαν από τους μεγάλους οικισμούς του δήμου στο Ηράκλειο. Αυτό δημιουργεί σημαντικό θέμα, καθώς δημιουργείται απαίτηση για μετακίνηση προς το Ηράκλειο.

Αντίθετα, ο τριτογενής τομέας παρουσιάζει ιδιαίτερη ανάπτυξη συγκριτικά με τον δευτερογενή, γεγονός το οποίο οφείλεται στη ύπαρξη του τουρισμού. Οι πολλές και ποιοτικές παραλίες προσελκύουν μεγάλο αριθμό τουριστών ετησίως. Παρόλα αυτά όμως, η τουριστικές υποδομές είναι ανεπαρκείς ενώ υπάρχουν μεγάλα περιθώρια βελτίωσης τα οποία θα πρέπει να καλυφθούν άμεσα ώστε τα ποσοστά των τουριστών να αυξηθούν ακόμα περισσότερο.

Σημαντικό μειονέκτημα των μεγάλων οικισμών καθώς και της ευρύτερης περιοχής του Δήμου Φαιστού δεν είναι άλλο από το οδικό δίκτυο. Στους μεγαλύτερους οικισμούς του δήμου η κατάσταση των δρόμων είναι απαράδεκτη, αφού σε πολλά σημεία παρατηρούνται σπασίματα της ασφάλτου και λακκούβες. Αυτή η εικόνα είναι ο κανόνας, κι όχι η εξαίρεση σε ότι αφορά το οδικό δίκτυο, γεγονός που δείχνει πόσο επιτακτική είναι η ανάγκη για αναβαθμίσεις στο οδικό δίκτυο. Επίσης, αναγκαία είναι και η άμεση ολοκλήρωση του οδικού άξονα που συνδέει το δήμο με το Ηράκλειο και η οποία θα αποτελέσει σημαντική διευκόλυνση για τους κατοίκους καθώς θα μειώσει σε σημαντικό βαθμό τη μετάβαση από και προς την πρωτεύουσα του νομού.

5.2. Ανάλυση SWOT

Έχοντας γίνει η ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης του Δήμου Φαιστού, ακολουθεί η εφαρμογή της ανάλυσης SWOT. Με τον τρόπο αυτό, θα διερευνηθούν:

- οι *δυνατότητες* οι οποίες μπορεί να συμβάλουν σε περαιτέρω ανάπτυξη
- οι *αδυναμίες* που εμφανίζει η περιοχή μελέτης
- οι *ευκαιρίες*, οι οποίες συντελούν σε ενδυνάμωση της ανταγωνιστικής θέσης της περιοχής
- και οι *απειλές*, οι οποίες μπορεί να δημιουργήσουν αρνητικές συνέπειες

Για να εντοπιστούν οι τέσσερις βασικοί παράγοντες της ανάλυσης SWOT, έχει γίνει έρευνα στους τομείς παραγωγής, στα στοιχεία του πολιτισμού που εμφανίζονται στο δήμο, στο περιβάλλον, στο ανθρωπογενές περιβάλλον καθώς και στις υποδομές.

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

Ο Δήμος Φαιστού, παρότι είναι ένας σχετικά μικρός δήμος χωρίς μεγάλα αστικά κέντρα διαθέτει σημαντικά συγκριτικά πλεονεκτήματα.

- ~ Στρατηγική γεωγραφική θέση καθώς συνδυάζει βουνό με θάλασσα και πεδιάδα κι όλα αυτά σε μικρή απόσταση από την πρωτεύουσα του νομού
- ~ Ύπαρξη αξιόλογων ιστορικών και αρχαιολογικών χώρων, με κύριο αυτόν της Φαιστού, καθώς και Μουσείων
- ~ Ύπαρξη παραδοσιακών οικισμών
- ~ Πλούσια διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και μεγάλη συμμετοχή κατοίκων σε αυτές

“Κριτική αξιολόγηση μιας ανοικτής πόλης. Η περίπτωση του Δήμου Φαιστού”

- ~ Πλούσιο φυσικό περιβάλλον και μεγάλος αριθμός περιοχών Natura
- ~ Μεγάλο ποσοστό καλλιεργούμενων εκτάσεων και παραγωγή ποιοτικών εξαγωγίμων προϊόντων
- ~ Δημιουργία ανταγωνιστικού προϊόντος
- ~ Πλούσιος υδροφόρος ορίζοντας, οι πηγές του Ζαρού και το Φράγμα
- ~ Ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες
- ~ Χαμηλά ποσοστά ανεργίας
- ~ Δυνατός τουριστικός και παραθεριστικός χαρακτήρας
- ~ Δυνατότητα ανάπτυξης περιπατητικού τουρισμού, Ευρωπαϊκό Μονοπάτι E4

ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ

Ωστόσο, παρά τις δυνατότητες ανάπτυξης που έχει ο Δήμος Φαιστού, υπάρχουν και ορισμένες αδυναμίες, οι οποίες συνοψίζονται ως εξής:

- ~ Έλλειψη υποδομών (οδικό δίκτυο, Χ.Υ.Τ.Α. κ.α.)
- ~ Έλλειψη υποδομών υγείας
- ~ Έλλειψη κρατικών και μη υπηρεσιών (Ι.Κ.Α. , Εφορία , κ.α.)
- ~ Έλλειψη οργανωμένων χώρων εγκατάστασης των βιομηχανικών και βιοτεχνικών επιχειρήσεων
- ~ Ανεπαρκής προστασία του φυσικού και του πολιτιστικού περιβάλλοντος
- ~ Υψηλός δείκτης γήρανσης του πληθυσμού σε σύγκριση με το νομό
- ~ Μείωση αγροτικού εισοδήματος και ευθύς εξάρτηση από επιχορηγήσεις
- ~ Έντονη εξάρτηση της τοπικής οικονομίας από τον τουριστικό και τον αγροτικό τομέα

- ~ Υποβάθμιση φυσικών οικοσυστημάτων λόγω ελεύθερης βόσκησης και υπερβόσκησης

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ

Ένας ακόμη βασικός άξονας της ανάλυσης SWOT είναι η καταγραφή των ευκαιριών που υπάρχουν και οι οποίες δίνουν στην περιοχή μελέτης μία προοπτική ανάπτυξης. Οι ευκαιρίες, οι οποίες υφίστανται για το Δήμο Φαιστού μελετήθηκαν και παρουσιάζονται στη συνέχεια.

- ~ Ανάπτυξη διαπεριφερειακών και διακρατικών συνεργασιών σε διάφορους τομείς όπως ο τουρισμός και ο πολιτισμός
- ~ Ανάπτυξη τοπικής οικονομίας και εξαγωγή τοπικών προϊόντων με ονομασία προέλευσης
- ~ Απορρόφηση τοπικών προϊόντων από μεγάλες επιχειρήσεις
- ~ Αξιοποίηση πολιτιστικών και αρχαιολογικών στοιχείων με στόχο την οικονομική ανάπτυξη
- ~ Ανάπτυξη νέων μορφών καλλιέργειας
- ~ Ολοκλήρωση του οδικού άξονα Μοίρες – Ηράκλειο
- ~ Ολοκληρωμένος χωροταξικός σχεδιασμός με καθορισμένες χρήσεις γης σε όλη την περιοχή
- ~ Ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας
- ~ Ισόρροπη ανάπτυξη και των τριών τομέων παραγωγής, γεγονός που προϋποθέτει ανάπτυξη με πιο γρήγορους ρυθμούς του δευτερογενή τομέα παραγωγής

ΑΠΕΙΛΕΣ

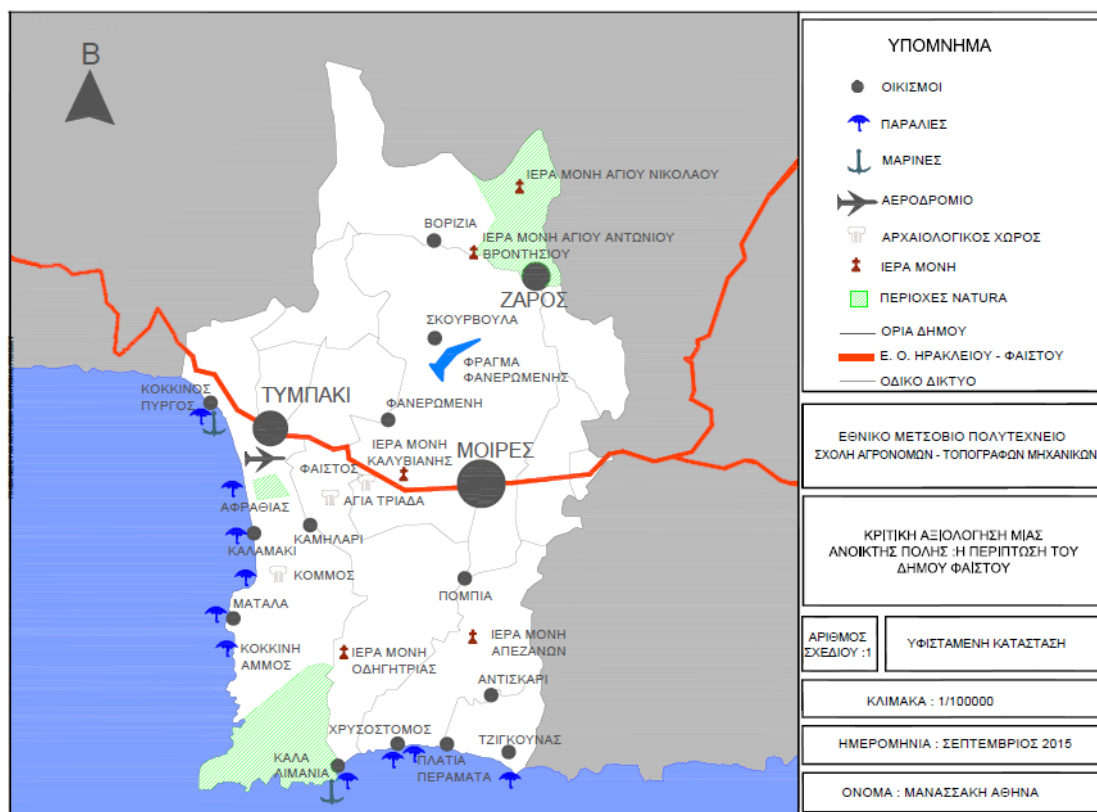
Τέλος, είναι σημαντικό να εντοπιστούν οι απειλές που υπάρχουν και μπορούν να αποτελέσουν τροχοπέδη προς τη ισόρροπη ανάπτυξη του Δήμου Φαιστού.

- ~ Πιθανότητα ακόμα μεγαλύτερης μείωσης του αγροτικού εισοδήματος λόγω των επερχόμενων πολιτικών αλλαγών
- ~ Μείωση ποσοστών τουρισμού
- ~ Αλλοίωση του φυσικού περιβάλλοντος λόγω μειωμένης προστασίας
- ~ Καταστροφή περιοχών Natura
- ~ Εγκατάλειψη μικρών οικισμών
- ~ Μείωση στην εξαγωγή τοπικών προϊόντων
- ~ Αύξηση ανεργίας
- ~ Περαιτέρω μείωση της ανάπτυξης του δευτερογενή τομέα παραγωγής
- ~ Μη αξιοποίηση των αρχαιολογικών χώρων
- ~ Λίγες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη

ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΡΙΤΗ: ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

6. ΟΡΑΜΑ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Στις προηγούμενες ενότητες έγινε καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και των προβλημάτων με τα οποία βρίσκεται αντιμέτωπος ο Δήμος Φαιστού. Στην παρούσα ενότητα παρουσιάζεται το όραμα για την περιοχή μελέτης μέσα από ορισμένους άξονες ανάπτυξης. Γενικά, ο δήμος είναι μια περιοχή με αρκετά προβλήματα αλλά και με πολλές δυνατότητες εξέλιξης. Πιο συγκεκριμένα, τα προβλήματα που παρατηρούνται είναι μείζονος σημασίας, χωρίς ωστόσο αυτό να σημαίνει ότι δεν μπορούν να αντιμετωπιστούν. Τα προτεινόμενα μέτρα, σε περίπτωση που εφαρμοστούν, υπόσχονται ανάδειξη της περιοχής και βελτίωση της ζωής των κατοίκων.

Χάρτης 6.1: Δήμος Φαιστού
Πηγή: Ιδία επεξεργασία, Σεπτέμβριος 2015

6.1. Άξονες Ανάπτυξης – Προτεινόμενα Μέτρα

- **1^{ος} Άξονας : Προστασία του φυσικού και του πολιτισμικού περιβάλλοντος**

Ο Δήμος Φαιστού δεν είναι ένας δήμος που αποτελείται αποκλειστικά από αστικές εκτάσεις όπως είναι αρκετοί μεγάλοι δήμοι της Ελλάδας. Διαθέτει μικρούς οικισμούς και μεγάλες εκτάσεις φυσικού περιβάλλοντος. Συνεπώς, όσο σημαντική είναι η προστασία και η ανάδειξη των οικισμών, άλλο τόσο είναι και η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος. Εξίσου σημαντική είναι και η διαφύλαξη του πολιτιστικού στοιχείου της περιοχής, καθώς αποτελεί μέσο για τη ανάδειξη της περιοχής και την αύξηση του τουρισμού. Τέλος, αυτός ο άξονας ανάπτυξης προϋποθέτει τη δημιουργία και τη συντήρηση υποδομών με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων.

- **2^{ος} Άξονας : Ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας**

Ο άξονας αυτός αφορά την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας και με δεδομένο τις συνθήκες που υπάρχουν αυτή τη στιγμή στη χώρα, αποτελεί τον πιο βασικό άξονα ανάπτυξης, ο οποίος επιβάλλεται να εφαρμοστεί στο άμεσο μέλλον. Γενικά, περιλαμβάνει την ανάπτυξη του τουρισμού, ο οποίος αποτελεί πηγή κύριου εισοδήματος για μεγάλο ποσοστό κατοίκων της περιοχής. Επίσης, προτείνεται η ανάπτυξη της γεωργίας και της κτηνοτροφίας, τομείς στους οποίους απασχολείται επίσης μεγάλος αριθμός πολιτών. Μερικά ακόμη μέτρα τα οποία ανήκουν στο συγκεκριμένο άξονα ανάπτυξης είναι η στήριξη της επιχειρηματικότητας και η εξαγωγή προϊόντων με Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης (Π.Ο.Π.).

▪ **3^{ος} Άξονας : Πολεοδομικός Σχεδιασμός**

Σημαντικός άξονας ανάπτυξης της περιοχής αποτελεί ο πολεοδομικός σχεδιασμός, ο οποίος θα πρέπει να γίνει στους μεγάλους τρεις οικισμούς του δήμου, Μοίρες, Τυμπάκι και Ζαρό. Το κυκλοφοριακό πρόβλημα είναι έντονα διακριτό στους δύο μεγάλους οικισμούς κατά τις ώρες αιχμής, γεγονός που δυσχεραίνει τη ζωή των κατοίκων και των περαστικών. Επίσης, αποκατάσταση του οδικού δικτύου των δύο αυτών οικισμών θα οδηγήσει σε ποιοτική αναβάθμιση της κάθε γειτονιάς.

Στον πίνακα 6.1. που ακολουθεί παρουσιάζονται επιγραμματικά τα επιμέρους μέτρα, τα οποία εμπεριέχονται σε κάθε άξονα ανάπτυξης.

<p>Προστασία του φυσικού και του πολιτισμικού περιβάλλοντος</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Προστασία και διαχείριση φυσικών πόρων • Προστασία και ανάδειξη προστατευόμενων περιοχών • Διαχείριση στερεών αποβλήτων • Δημιουργία νέων χώρων πρασίνου • Ανάπλαση κοινόχρηστων χώρων • Προστασία και ανάδειξη πολιτιστικών και αρχαιολογικών χώρων • Συντήρηση και εκσυγχρονισμός δικτύων άρδευσης – ύδρευσης – αποχέτευσης • Επέκταση και συντήρηση βιολογικού καθαρισμού
<p>Ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη τουρισμού • Ανάπτυξη γεωργίας

	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάπτυξη κτηνοτροφίας • Προώθηση τοπικών προϊόντων • Στήριξη τοπικής επιχειρηματικότητας • Ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού • Χωροθέτηση οργανωμένης κατασκήνωσης (Camping) στην περιοχή των Καλών Λιμένων
<p style="text-align: center;">Πολεοδομικός Σχεδιασμός</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ανάσχεση ανεξέλεγκτης δόμησης στο παραλιακό μέτωπο • Οριοθέτηση αιγιαλού και παραλίας • Έλεγχος αυθαίρετης δόμησης • Ανάπτυξη Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου για τη Δημοτική Ενότητα των Μοιρών • Αρχή διαδικασιών κτηματολογίου • Οριοθέτηση περιοχών με υψηλή συγκέντρωση παραθεριστικής κατοικίας • Αποκατάσταση οδικού δικτύου οικισμών • Ασφαλτοστρώσεις αγροτικών δρόμων • Δημιουργία χώρων στάθμευσης στους μεγάλους οικισμούς

Πίνακας 6.1: Προτεινόμενα Μέτρα
 Πηγή: Ιδία Επεξεργασία, Σεπτέμβριος 2015

6.2. Τουρισμός

Με στόχο την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας, ένα μέτρο το οποίο προτείνεται είναι η περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού καθώς και η δημιουργία νέων τόπων έλξης. Αυτό θα έχει ως συνέπεια, όχι μόνο την αύξηση του αριθμού των τουριστών, που επισκέπτονται την περιοχή, αλλά και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Το δεύτερο είναι πολύ σημαντικό για την περιοχή, η οποία θέλει να παραμείνει το νέο εργατικό δυναμικό στον τόπο του και να προσελκύσει νέο, καθώς ο δείκτης γήρανσης ανήλθε στο 1,03, τη στιγμή που ο αντίστοιχος δείκτης στο νομό Ηρακλείου ήταν στο 0,88 και στην Περιφέρεια Κρήτης στο 0,96.

Κύριο στοιχείο της παρέμβασης στον τουριστικό τομέα είναι η ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού, καθώς στην παρούσα φάση το είδος τουρισμού που κυριαρχεί στην περιοχή είναι ο θαλάσσιος τουρισμός, λόγω των πολλών παραλιών που υπάρχουν. Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχει χώρο για άλλες μορφές να αναπτυχθούν, καθώς σύμφωνα με την Έγκριση Ειδικού Πλαισίου Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό και της Στρατηγικής Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων αυτού (ΦΕΚ 3155 Β/12.12.2013) στο Δήμο Φαιστού υπάρχουν περιοχές, οι οποίες ενδείκνυνται για την ανάπτυξη ειδικών – εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Εν συνεχεία ακολουθούν ορισμένες προτάσεις, οι οποίες θα συμβάλλουν στην ανάπτυξη νέων μορφών.

➤ Αγροτουρισμός

Ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού, η οποία θα μπορούσε με σχετική ευκολία να αναπτυχθεί στην περιοχή μελέτης, μια κατεχοχόν αγροτική περιοχή. Το είδος αυτό τουρισμού προϋποθέτει εγκαταστάσεις αγροκτημάτων όπου οι επισκέπτες μπορούν να συμμετέχουν στις αγροτικές διαδικασίες. Συνεπώς, η περιοχή είναι ικανή να στηρίξει και να εξελίξει την έννοια του αγροτουρισμού. Επιπρόσθετα, η ανάπτυξη μιας τέτοιας μορφής τουρισμού είναι δυνατό να εξασφαλίσει νέες μορφές εργασίας όχι μόνο σε επιχειρηματίες αλλά και σε αγρότες. Οι αγρότες θα μπορούσαν να αναπτύξουν καθημερινά προγράμματα εργασιών τα οποία σε συνεργασία με τους ξενώνες θα μπορούσαν να παρακολουθούν και να συμμετέχουν σε αυτά οι τουρίστες. Είναι κατανοητό λοιπόν, ότι όλη αυτή η διαδικασία θα μπορούσε να προωθήσει την περιοχή όχι μόνο στο εσωτερικό αλλά και στο

εξωτερικό και κατά συνέπεια να οδηγήσει σε αύξηση των εισοδημάτων αγροτών και επιχειρηματιών και σε ενδυνάμωση της τοπικής οικονομίας.

Οι περιοχές στις οποίες προτείνεται η ανάπτυξη αγροτουρισμού είναι οι ακόλουθες:

1) Ζαρός

Ο Ζαρός αποτελεί ιδανική περίπτωση ανάπτυξης αγροτουρισμού. Υπάρχουν ήδη ξενώνες οι οποίοι θα μπορούσαν να διαμορφωθούν σε αγροκτήματα και επίσης υπάρχουν γεωργικές εκτάσεις περιμετρικά του οικισμού.

2) Πεδιάδα Μεσσαράς

Η πεδιάδα της Μεσσαράς θα μπορούσε επίσης, να στηρίξει δραστηριότητες σχετικά με τον αγροτουρισμό. Αν και δεν υπάρχουν ειδικόι ξενώνες, οι επισκέπτες θα μπορούσαν να μένουν σε ξενοδοχεία που βρίσκονται στους μεγάλους οικισμούς και να απασχολούνται στις αγροτικές εκτάσεις του αναδασμού έξω από τις Μοίρες.

➤ Θαλάσσιος Τουρισμός

Ο θαλάσσιος τουρισμός είναι το πιο διαδεδομένο είδος τουρισμού καθώς και το πιο διαδεδομένο στην περιοχή. Στο δήμο υπάρχουν αμέτρητες παραλίες, οι οποίες είτε ανήκουν σε κάποιο παραθαλάσσιο οικισμό είτε είναι ελεύθερες και μη οργανωμένες. Περαιτέρω ανάπτυξη του θαλάσσιου οικισμού προτείνεται στους οικισμούς:

- Καλαμάκι ,Νέο Καλαμάκι
- Κόκκινος Πύργος
- Καλοί Λιμένες
- Μάταλα
- Αφραθιά
- Τζίγκουνας
- Πλατιά Περάματα
- Χρυσόστομος

Οι οικισμοί Καλαμάκι/ Νέο Καλαμάκι, Κόκκινος Πύργος και Μάταλα είναι αυτοί οι οποίοι παρουσιάζουν μεγαλύτερη ανάπτυξη και προσελκύουν μεγάλο αριθμό τουριστών καθώς διαθέτουν ξενοδοχειακά καταλύματα και νυχτερινή ζωή. Αντίθετα, οι οικισμοί Χρυσόστομος, Καλοί Λιμένες, Πλατιά Περάματα, Αφραθιάς και Τζίγκουνας είναι κατεξοχήν μικροί οικισμοί με οικογενειακά σπίτια και ταβέρνες χωρίς ξενοδοχεία, τους οποίους επισκέπτονται κυρίως ντόπιοι ή τουρίστες για μονοήμερες εκδρομές χωρίς διαμονή. Λόγω της οικονομικής ύφεσης την οποία αντιμετωπίζει η χώρα, είναι δύσκολη η επένδυση μεγάλων χρηματικών ποσών ώστε να αλλάξουν ύφος οι μικροί ‘οικογενειακοί οικισμοί’. Έτσι προτιμάται να δοθεί έμφαση στην περαιτέρω ανάπτυξη και προώθηση προς την υπόλοιπη Ελλάδα και το εξωτερικό των παραθαλάσσιων οικισμών που εμφανίζουν μεγάλη συγκέντρωση τουρισμού.

➤ **Ορεινός Τουρισμός**

Όπως αναφέρθηκε στην ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, ο Δήμος Φαιστού αποτελείται σε ποσοστό περίπου 40% από ορεινές και ημιορεινές περιοχές. Επίσης, σε αυτές τις περιοχές υπάρχουν αρκετοί μικροί οικισμοί του δήμου. Τα δύο αυτά γεγονότα οδηγούν στο συμπέρασμα ότι υπάρχει το απαραίτητο υπόβαθρο για την ανάπτυξη ορεινού και περιπατητικού τουρισμού καθώς οι περιοχές δεν είναι δύσβατες, οπότε είναι εύκολο να εξερευνηθούν από τουρίστες και δεν είναι απομακρυσμένες καθώς υπάρχει ανθρώπινη παρουσία στα χωριά για περιπτώσεις ανάγκης. Για να αρχίσει να υλοποιείται η παρούσα πρόταση προτείνονται ορισμένες δράσεις οι οποίες δύναται να συμβάλουν στην ανάπτυξη του συγκεκριμένου είδους τουρισμού, οι οποίες είναι οι εξής :

- ~ Δημιουργία εξοπλισμένων καταφυγίων
- ~ Δημιουργία ορεινών δικτύων. Πρόκειται για μονοπάτια τα οποία θα συνδέουν σημαντικές περιοχές, όπως μονές και αρχαιολογικούς χώρους και θα οδηγούν σε παραλίες και οικισμούς και ανάλογα καταφύγια.
- ~ Δημιουργία ποδηλατοδρόμων

➤ **Θρησκευτικός Τουρισμός**

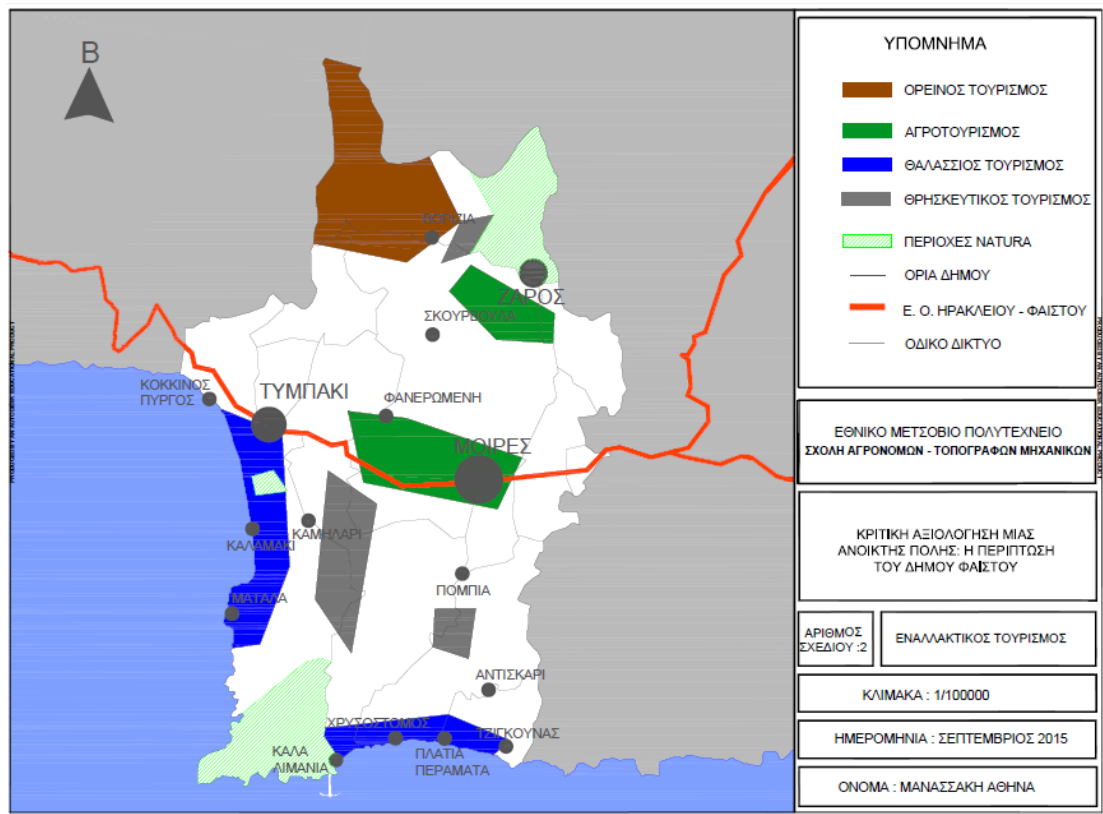
Η περιοχή μελέτης διαθέτει αρκετά μοναστήρια και μονές, τα οποία ενδείκνυνται για την ανάπτυξη. Συνεπώς, λοιπόν προτείνεται η οργάνωση και η προβολή αξιόλογων θρησκευτικών μοναστηριών όπως τα εξής :

- ~ Ιερά Μονή Αγίου Αντωνίου Βροντησίου
- ~ Ιερά Μονή Απεζανών
- ~ Ιερά Μονή Οδηγητρίας
- ~ Ιερά Μονή Καλυβιανής

Οι Μονές αυτές παρουσιάζουν έντονο ασκητικό και θρησκευτικό ενδιαφέρον και είναι ευρέως γνωστές. Οι επιμέρους δράσεις που οδηγούν σε ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού συνοψίζονται ως εξής:

- ~ Δημιουργία διαδρομών που θα συνδέει τις Μονές απευθείας, χωρίς να χρειάζεται να γίνουν παρακάμψεις
- ~ Δημιουργία καταλυμάτων σε όποιες Μονές δεν διαθέτουν

Ο χάρτης που ακολουθεί παρουσιάζει τις περιοχές στις οποίες δύναται να αναπτυχθεί το κάθε είδος τουρισμού.

Χάρτης 6.2: Εναλλακτικός Τουρισμός
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία, Σεπτέμβριος 2015

6.3. Χωροθέτηση κατασκήνωσης (Camping)

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού προϋποθέτει την τήρηση ορισμένων τεχνικών προδιαγραφών, οι οποίες συνοψίζονται ως εξής:

Όροι Δόμησης

Ελάχιστο εμβαδόν γηπέδου: 8.000 m²

Μέγιστο ποσοστό κάλυψης: 10% επί της επιφάνειας του γηπέδου

Συντελεστής δόμησης: 0,1

Μέγιστη συνολική εκμετάλλευση: έως 2.000 m²

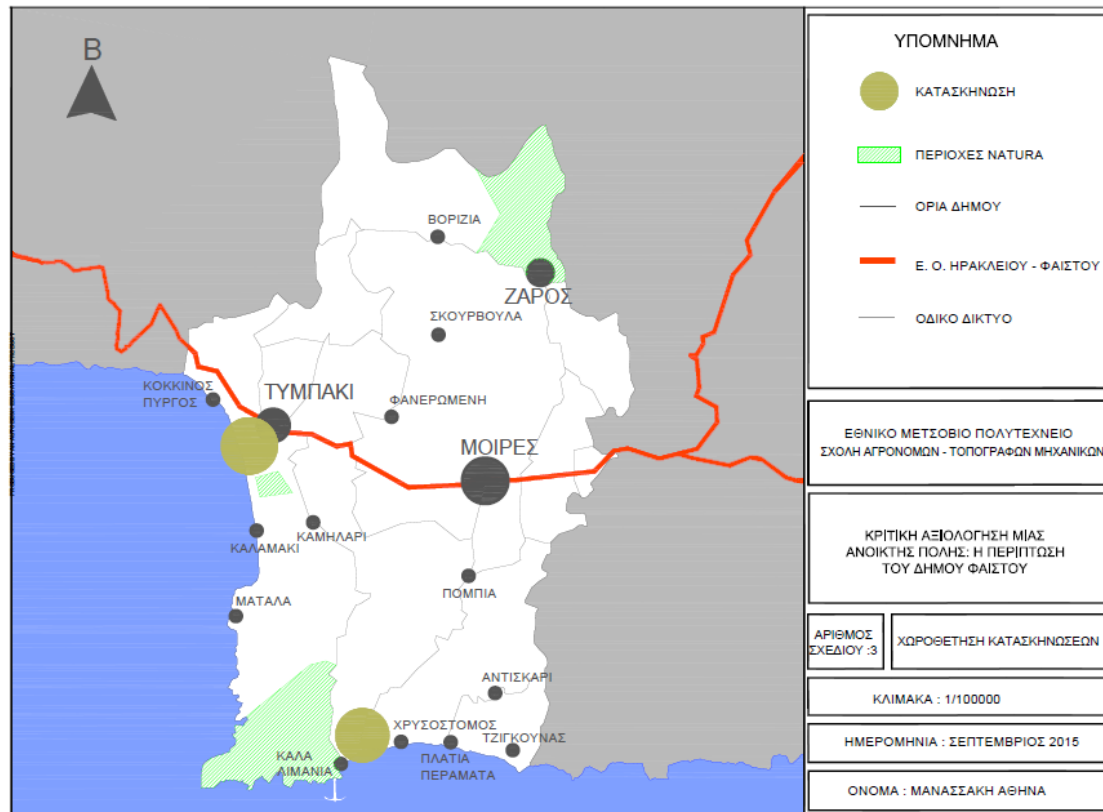
Μέγιστο επιτρεπόμενο ύψος κτιρίου: 4,5 m

Επιτρεπόμενοι όροφοι: 1

Θέση Οικοπέδου

Εύκολα προσπελάσιμο από τα Μ.Μ.Μ.

Να μην επιβαρύνεται από πηγές ηχητικής και περιβαλλοντικής ρύπανσης

Χάρτης 6.3: Περιοχές Χωροθέτησης Κατασκήνωσης

Πηγή: Ιδία Επεξεργασία, Σεπτέμβριος 2015

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η παραλία των Καλών Λιμένων προσελκύει μεγάλο αριθμό τουριστών και κατοίκων κατά τους καλοκαιρινούς μήνες. Επιπρόσθετα, ετησίως υπάρχουν πολλοί οι οποίοι κατασκηνώνουν στην παραλία για μεγάλο χρονικό διάστημα, προκαλώντας την επιβολή προστίμων καθώς τέτοιες ενέργειες κρίνονται παράνομες από την αντίστοιχη νομοθεσία. Για να λυθεί λοιπόν αυτό το πρόβλημα προτείνεται η χωροθέτηση κατασκήνωσης σε ένα καθορισμένο χώρο της περιοχής, στην οποία θα μπορούν οι τουρίστες και η κάτοικοι να κατασκηνώνουν.

Πέρα από την περιοχή των Καλών Λιμένων προτείνεται η χωροθέτηση κατασκήνωσης στις δυτικές παραλίες του Δήμου Φαιστού. Συγκεκριμένα, στην περιοχή του Κόκκινου Πύργου προς Αφραθιά μετά την περιοχή του αεροδρομίου. Αυτή είναι μια περιοχή που δεν έχει ιδιαίτερη ανάπτυξη και μια κατασκήνωση θα συνέβαλε στο να αρχίσει να αναπτύσσεται. Επίσης, τα

δρομολόγια του ΚΤΕΛ Ηρακλείου – Λασιθίου εξυπηρετούν την περιοχή, κάτι το οποίο αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα για την ύπαρξη κατασκήνωσης.

6.4. Δημιουργία χώρων στάθμευσης στους μεγάλους οικισμούς

Το κυκλοφοριακό πρόβλημα είναι ένα από τα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει ο Δήμος Φαιστού. Ιδιαίτερα τις ώρες αιχμής δημιουργείται μεγάλη κυκλοφορική συμφόρηση, η οποία δεν οφείλεται τόσο στο μεγάλο αριθμό διερχόμενων οχημάτων, αλλά στο μεγάλο αριθμό παρκαρισμένων οχημάτων πάνω στους κεντρικούς δρόμους Μοιρών και Τυμπακίου. Τα αυτοκίνητα συνήθως βρίσκονται παρκαρισμένα σε τέτοιες θέσεις ώστε παρεμποδίζεται η ομαλή κυκλοφορία. Συνεπώς, είναι αδήριτη ανάγκη να δοθεί μία λύση στο θέμα των σταθμευμένων οχημάτων. Για το λόγο προτείνεται η δημιουργία δύο δημοτικών χώρων στάθμευσης, ένα στις Μοίρες και ένα στο Τυμπάκι. Ωστόσο, επειδή δεν υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας υπόγειων χώρων στάθμευσης θα πρέπει να βρεθούν κατάλληλα οικόπεδα, τα οποία όμως να μη βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση από τα κέντρα των δύο οικισμών. Συνεπώς, προτείνονται :

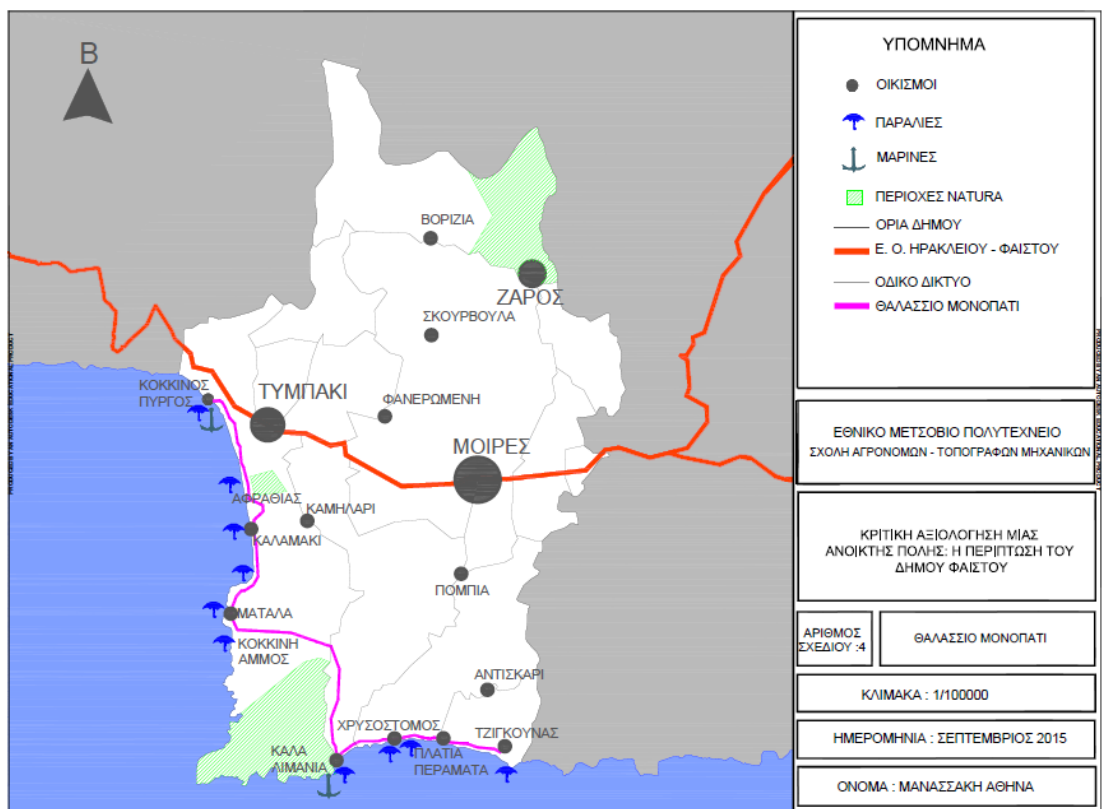
Για τις Μοίρες: Δημιουργία χώρου στάθμευσης στην περιοχή του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Μοιρών.

Για το Τυμπάκι: Δημιουργία χώρου στάθμευσης στην περιοχή των σχολείων, στην είσοδο του οικισμού.

6.5. Δημιουργία Μονοπατιών

6.5.1. Θαλάσσιο Μονοπάτι

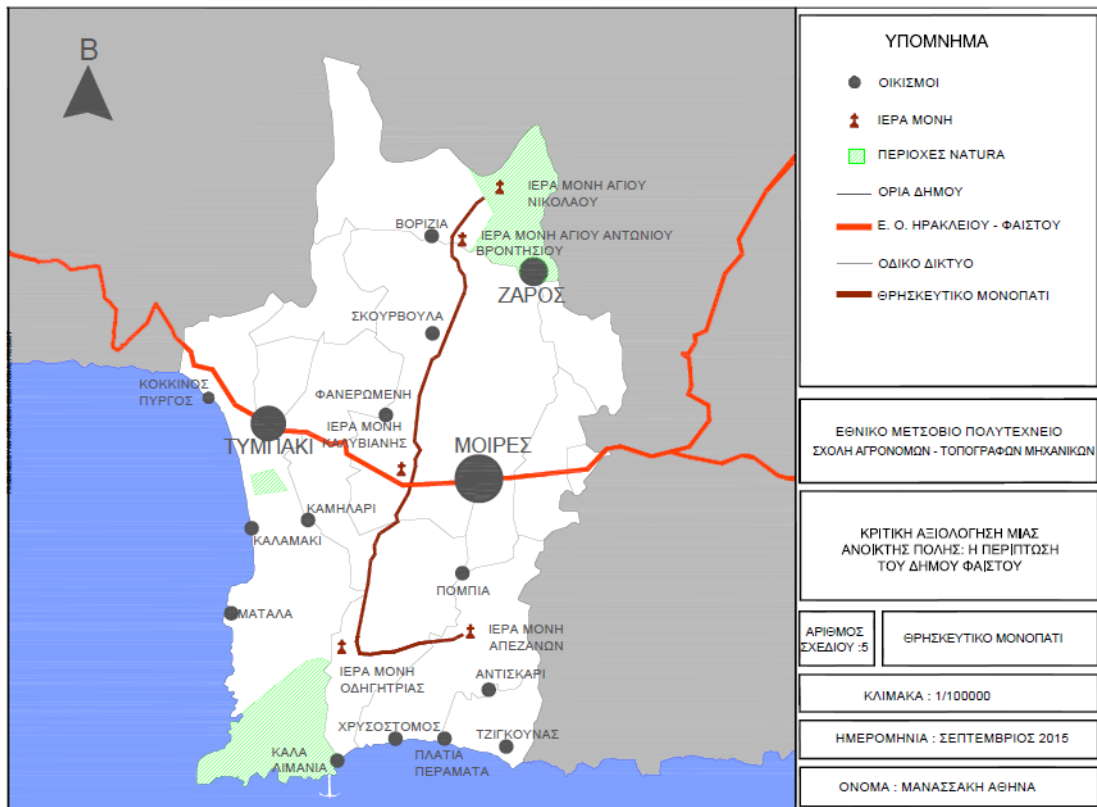
Η διαδρομή που θα ενώνει τις παραλίες θα ξεκινάει από τον οικισμό του Κόκκινου Πύργου της Δημοτικής Ενότητας του Τυμπακίου και θα καταλήγει στον οικισμό Τζίγκουνα της Δημοτικής Ενότητας των Μοιρών. Ενδιάμεσα θα περνάει από τις παραλίες Καλαμάκι και Μάταλα στα δυτικά του δήμου και από τις παραλίες Καλά Λιμάνια, Χρυσόστομο και Πλατιά Λιμάνια στα νότια. Με αυτόν τον τρόπο θα συνδέονται όλες οι παραλίες του Δήμου Φαιστού και θα είναι πιο εύκολο για επισκέπτες και κατοίκους να πηγαίνουν από τη μία παραλία χωρίς να χρειάζεται να κάνουν περιττές διαδρομές και να περνούν μέσα από τους οικισμούς. Επίσης, θα μειωθεί αισθητά ο χρόνος της αντίστοιχης διαδρομής.

Χάρτης 6.4: Θαλάσσιο Μονοπάτι
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία, Σεπτέμβριος 2015

6.5.2. Θρησκευτικό Μονοπάτι

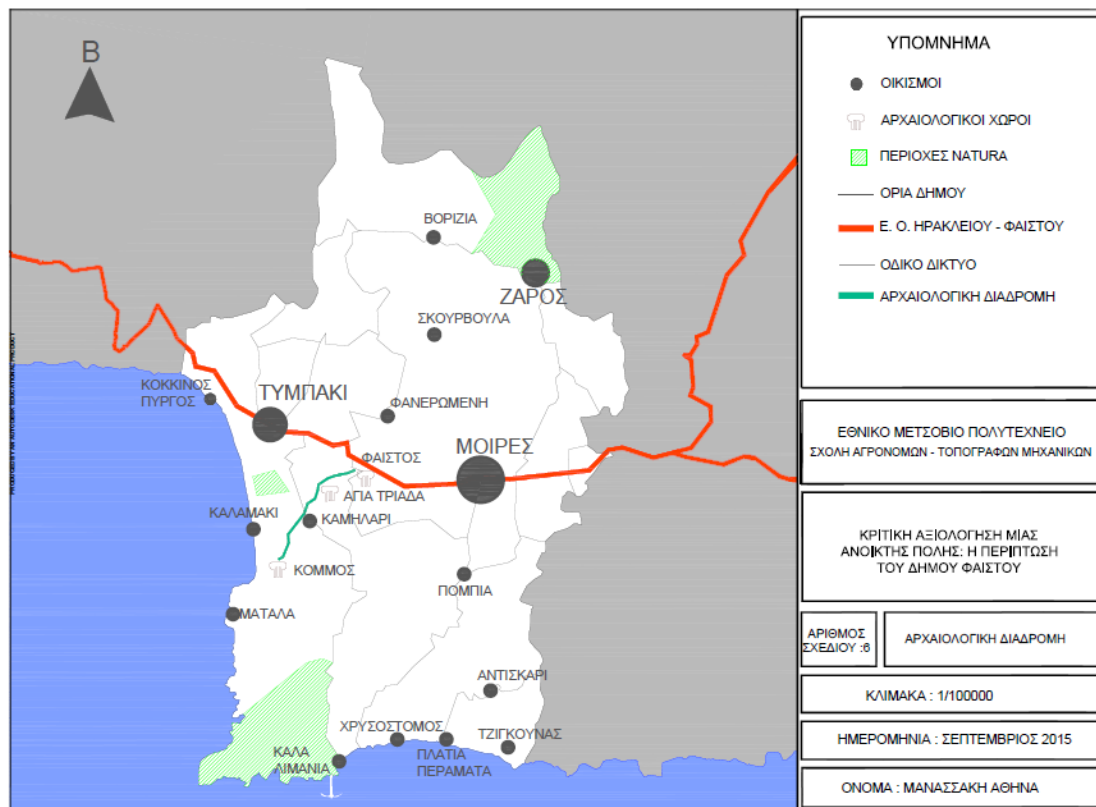
Η διαδρομή αυτή πρόκειται να συνδέει τις μονές και θα εξυπηρετεί ιδιαίτερα την ανάπτυξη του θρησκευτικού τουρισμού. Σαφώς, θα ξεκινάει από την Ιερά Μονή Αγίου Αντωνίου Βροντησίου, η οποία βρίσκεται στα βόρεια του δήμου και θα συνεχίζει προς τη Μονή Καλυβιανής. Τέλος, θα συνδέει με αυτές τη Μονή Οδηγητριάς και θα καταλήγει στη Μονή Απεζανών. Έτσι, όσοι επιθυμούν να επισκεφτούν τις μονές της περιοχής, θα μπορούν να το κάνουν ακολουθώντας τη συγκεκριμένη απευθείας διαδρομή.

Χάρτης 6.5: Θρησκευτικό Μονοπάτι
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία, Σεπτέμβριος 2015

6.5.3. Αρχαιολογική Διαδρομή

Η διαδρομή αυτή είναι μία από της πιο σημαντικές και τις πιο εύκολες να υλοποιηθούν, καθώς δεν είναι μεγάλη σε μήκος. Πρόκειται να συνδέει τον αρχαιολογικό χώρο της Φαιστού με αυτόν της Αγίας Τριάδας και να καταλήγει στον Κομμό. Κάθε χρόνο μεγάλος αριθμός τουριστών επισκέπτονται τον αρχαιολογικό χώρο της Φαιστού. Ωστόσο, λίγοι από αυτούς επιλέγουν να επισκεφτούν την Αγία Τριάδα και τον Κομμό, είτε επειδή δεν γνωρίζουν την ύπαρξη τους είτε επειδή αγνοούν τη σημασία αυτών των αρχαιολογικών χώρων. Συνεπώς, πρέπει να ολοκληρωθεί το δίκτυο που θα συνδέει τους τρεις αυτούς χώρους, να τοποθετηθούν ευδιάκριτες πινακίδες, οι οποίες θα πληροφορούν τους επισκέπτες ότι σε πολύ κοντινή απόσταση υπάρχουν κι άλλοι αρχαιολογικοί χώροι.

Χάρτης 6.6: Αρχαιολογική Διαδρομή
Πηγή: Ιδία Επεξεργασία, Σεπτέμβριος 2015

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ύστερα από τη μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης και εφαρμογή της ανάλυσης SWOT είναι κατανοητό ότι ο Δήμος Φαιστού, ως ανοικτή πόλη είναι μία περιοχή με πολλές δυνατότητες ανάπτυξης και εξέλιξης, η οποία στηρίζεται κυρίως στη γεωργία και τον τουρισμό της, λόγω των αρχαιολογικών χώρων και των παραλιακών οικισμών. Διαθέτει πολλές παραλίες είτε οργανωμένες είτε ελεύθερες, κάτι το οποίο λειτουργεί ως πόλο έλξης τη θερινή περίοδο. Είναι αυτόνομη καθώς παράγει τοπικά γεωργικά προϊόντα και έχει επαρκής υπηρεσίες εκπαίδευσης και αθλητισμού.

Παρόλα αυτά υπάρχουν και κάποια σημεία ,τα οποία δυσχεραίνουν τη ζωή των πολιτών κάποια σε πιο μεγάλο και άλλα σε μικρότερο βαθμό ούτως ώστε να χρειάζονται άμεση βελτίωση. Ένα από αυτά τα προβλήματα είναι η μειωμένη ανάπτυξη του δευτερογενή τομέα παραγωγής καθώς τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερες υπηρεσίες μεταφέρονται στο Ηράκλειο με συνέπεια, οι κάτοικοι να πρέπει να μετακινούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Ένα ακόμη μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν κυρίως οι μεγάλοι οικισμοί του δήμου είναι το κυκλοφοριακό, καθώς σε ώρες αιχμή το κέντρο των Μοιρών και του Τυμπακίου γίνεται πραγματικά απροσπέλαστο.

Όλα τα παραπάνω συντέλεσαν στο να διαμορφωθούν τρεις άξονες ανάπτυξης, οι οποίοι στοχεύουν στην εξέλιξη και την περαιτέρω ανάπτυξη του Δήμου Φαιστού, στην υλοποίηση δηλαδή του οράματος που τέθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο. Οι άξονες αυτοί αφορούν κυρίως την πολεοδομική οργάνωση της περιοχής μελέτης, την ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας καθώς και την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Τα μέτρα του πρώτου άξονα ανάπτυξης στοχεύουν στην προστασία των προστατευόμενων περιοχών Natura, των αρχαιολογικών χώρων και του φυσικού περιβάλλοντος. Επίσης, δίνεται έμφαση στην ανάπλαση των κοινόχρηστων χώρων στους οικισμούς του δήμου, καθώς και στη δημιουργία νέων χώρων πρασίνου.

Από την άλλη πλευρά ο δεύτερος άξονας ανάπτυξης αναφέρεται στην ανάπτυξη της τοπικής οικονομίας. Γενικότερα, ο Δήμος Φαιστού αποτελείται από αρκετές αγροτικές περιοχές, ενώ μεγάλο μέρος των κατοίκων ασχολείται με τις καλλιέργειες. Επίσης, λόγω του μεγάλου αριθμού των παραλιών υπάρχει έντονη δραστηριότητα στην περιοχή. Συνεπώς, ορισμένα μέτρα του δεύτερου άξονα ανάπτυξης στοχεύουν στην ανάπτυξη του τουρισμού και της

γεωργίας. Πιο συγκεκριμένα, προτείνεται η στήριξη της τοπικής επιχειρηματικότητας και η προβολή και η προώθηση τοπικών προϊόντων. Επιπλέον, σημαντικό μέτρο, το οποίο διατυπώνεται είναι η δημιουργία νέων μορφών τουρισμού εφόσον υπάρχουν όλες οι κατάλληλες προϋποθέσεις για τη δημιουργία αυτών.

Τέλος, ο τρίτος και τελευταίος άξονας ανάπτυξης στοχεύει στην πολεοδομική οργάνωση του Δήμου Φαιστού. Έντονα διακριτό είναι το κυκλοφοριακό πρόβλημα στους μεγάλους οικισμούς. Συνεπώς, μία από τις προτάσεις που διατυπώνονται σε αυτόν τον άξονα είναι η δημιουργία δημοτικών χώρων στάθμευσης, οι οποίοι πρόκειται να βελτιώσουν κατά πολύ την ποιότητα ζωής των πολιτών. Επίσης, προτείνεται η αποκατάσταση του οδικού δικτύου καθώς και ο έλεγχος της αυθαίρετης δόμησης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Έντυπη

Αραβαντινός Α. (2007), Πολεοδομικός Σχεδιασμός: Για μια βιώσιμη ανάπτυξη του αστικού χώρου. Ομότιμος Καθηγητής ΕΜΠ.

Γιαουτζή Μ., Στρατηγέα Α. (2011), Χωροταξικός Σχεδιασμός – Θεωρία και πράξη

Επιχειρησιακό Σχέδιο Δήμου Φαιστού 2011 – 2014

Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο Τυμπακίου 1800_10 ΦΕΚ175ΑΑΠ_10.5.10

- Διαδικτυακή

Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου,
http://dide.ira.sch.gr/stoix_sxol_ana_graf.php?graf=g1 Τελευταία επίσκεψη Ιούλιος 2015

Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης Ηρακλείου,
<http://dipe.ira.sch.gr/site/>, Τελευταία επίσκεψη Ιούλιος 2015

Ειδικό Πλαίσιο Χωροταξικού Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης για τον Τουρισμό, Αριθμός Φύλλου 3155, 12/12/2013,
<http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=ZX3O%2FZgi4pU%3D&tabid=513&language=el-GR> Τελευταία επίσκεψη Αύγουστος 2015

Ελληνική Στατιστική Αρχή,

- <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE>, Τελευταία επίσκεψη Αύγουστος 2015
- <http://www.statistics.gr/portal/page/portal/ESYE/PAGE-interactive-census-map>, Τελευταία επίσκεψη Αύγουστος 2015

Ελλήνων Δίκτυο, <http://www.hellinon.net/NeesSelides/Phaistos.htm>, Τελευταία επίσκεψη Ιούλιος 2015

Περιφέρεια Κρήτης,
http://www.crete.gov.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=5830&Itemid=842&lang=el#.Vik_aCu3tB5, Τελευταία επίσκεψη Σεπτέμβριος 2015

Πολεμική Αεροπορία,

https://www.haf.gr/el/structure/units/ata/units/aap_tympakiou.asp,

Τελευταία επίσκεψη Ιούλιος 2015

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας,

<http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=379>, Τελευταία επίσκεψη

Οκτώβριος 2015

GrlsWet - Βάση δεδομένων για τους νησιωτικούς υγρότοπους της Ελλάδας,

http://www.oikoskopio.gr/ygrotopio/admin/pdf.php?wetland_id=353&wetland_lang=el_GR&wetland_code=KRI146&wetland_name=%CE%88%CE%BB%CE%BF%CF%82%20%CF%80%CE%B1%CF%81%CE%B1%CE%BB%CE%AF%CE%B1%CF%82%20%CE%9A%CF%8C%CE%BA%CE%BA%CE%B9%CE%BD%CE%BF%CF%85%20%CE%A0%CF%8D%CF%81%CE%B3%CE%BF%CF%85%20%28%CE%9A%CE%B1%CF%84%CE%B1%CE%BB%CF%85%CE%BA%CE%AE%29, Τελευταία

επίσκεψη Ιούλιος 2015